

A 8 9 8 2

—

||

—

.

MS.U.

1 5 2 1

ACADEMIA ROMANA
FILIALA CLUJ
BIBLIOTECA

1998

FILM: 1

7 5 8 4 5

Către

Direcțiunea Bibliotecii Filialei din Cluj-Napoca a Academiei Române

Subsemnata Lőrinczi Réka profesoară la Catedra de Limba și cultură maghiară a Universității Babeș--Bolyai, invitată de la Universitatea Eötvös Loránd din Budapesta, Vă rog, să binevoiți a-mi aproba și executa microfilm după lucrările manuscrise de pe lista anexată, sunt necesare ptr. programul meu de cercetări lingvistice.

Menționez că microfilmele urmează a fi depuse la Biblioteca Academiei Maghiare din Budapesta și asigur filmul necesar lucrării.

Cu respect:

Lőrinczi Réka

Lőrinczi Réka

Cluj-Napoca, 20. I. 1998.

Lista lucrărilor cerute ptr. microfilmare
aprilie 1997.

Ms.C. 408: Szőnyi Benjámín Új Testamentomi Énekek 108 p.

Ms.U. 3: Nagyajtai Körmötzi János: Album Amicorum ... 184 p.

Ms.U. 226/A-B: Loyola I.: Exercitia 200 p.

Ms.U. 272: Molnár Gergely: Elementa... 136 p.

Ms.U. 518/B: Jelentések Körösi Csoma S. útjáról p. 13--17

Ms.U. 730: Fejérvári Sámuel: Brevis in Studium Geographicum Institutio... 305 p.

Ms.U. 983. Marosi: Nyelvészeti tapogatózások 158 p.

Ms.U. 1179/V.: Nagyajtai Kovács István: Könyvészeti adatok ... 112 f.

Ms.U. 1232/A Körmöczy János. A Jézus ... 31 p.

Ms.U. 1232/D Kellgren: Prosaische Schriften ... f. 71--97

Ms.U. 1641 Pálfi Márton Jegyzete a m. nyszet köréből 29 p.

Ms.U. 2156 Catalogul cartilor 59. f.

Ms.U. 2191: Miscelaneu 4 scrisori din 1600 de Kornis Boldizsár --f. 2--8

Ms.U. 1521: Brassai: A szók alakításáról ... 50 p.

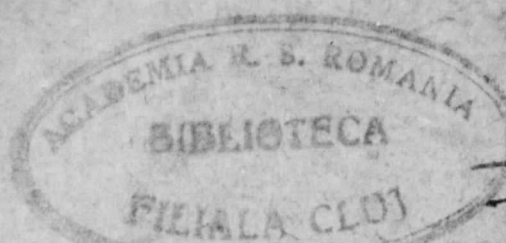
~~Ms. 943 Lambertné: szárandok asszony 1781~~

Ms.U. 331: *János: Páneloge* 159 p.

A. 152.

G. H. 26

Mar 1521
A' szók alakításá-
ról.

1. A' törzsök szókból előra-
gok és utóragok is némi val-
tosítások által ~~más~~ szá-
mazott szók alakítottak.

Törzsszók — *Loces primitive*

Származott szók — *Loces derivative*

2. Az utóragokat a' szó törz-
séhez szókak ragasztani: p.o.
Seder, törzsöke: Sed, utórag
are, tehát Sedare.

3. Verbumok származnak Verbu-
mókból, Substantivumokból és
adjectivumokból a' következő
ragakkal:

a) Are. Az ezzel származta-
zott Verbumok Cselekvést jelen-
tenek: mint egy a' csinálást,
fevést vagy használatát annak.
a' mit a' törzsök jelent.

P. O. Aceruus, — are, rafásra
gyűjteni. Aquus, — are, egyendíteni.
Acerbus, — are, keveríteni.
Arma, — are, szegyszerkesztetni.
Frans, — are, saloni.
Nomen, — are, nevezni.
Vulnus, — are, sebesíteni.
Albus, — are, fejezíteni.
Aptus, — are, alkalmazni.
Curvus, — are, görbíteni.
Libor, — are, szabadítani.
Velum, — are, szitározni.
Sedeps, — are, viláspítani.

6) Ari: letelt, állapotot
 jelent, a. m. annak leteltét a' mit
 a' törzsek teszem. P. O.

Comulus, — ari, vetelkedni.
Auceps, — ari, madarászni.
dominus, — ari, uralkodni.
Fur, — ari, tolvajkodni.
Comes, — ari, utitárszkodni, (kísérni).
Amicus, — ari, csudálkodni.

c) Ēre: az előbbről egy természet.

Cal-or, — ěre ; meleg lenni.

Flos, — ěre ; virágzani.

Lux, — ěre ; világoskodni.

Calvus, — ěre ; kopasz lenni.

Flavus, — ěre ; sárga lenni.

d) Ēre: a' törzsek ^{öntelmének} szóinak meg-
készítését, használatát, szórehajtását
 jelent: P. O.

acus, — ěre, hegyezni (törzsek csinálni).

Coquus, — ěre, főzni.

rex, — ěre, igargatni.

Struus, — ěre, rakni.

e) ire és iri is többször csel
vést vagy megkészítést jelentenek;
 ritkábban letelt is:

blandus, — ire, hizelkedni.

balbus, — (t)ire, dadogni.

seper, — ire, pekeríteni.

seruus, — ire, szeregetni; dühösködni.

seruus, — ire, szolgálni.

molcs, — ire, bajoskodni; igyekezni.

f) ascere, escere, uocare,
törzset jelentésének megkezdése
vagy lezárását jelentik. Az így
alakított verbumok kezdő
igéknek (verba inchoativa) ne-
vezünk. P. o.

albus, — escere, fehéresleni.
areo, — escere, száradni.
caleo, — escere, melegülni.
frigeo, — escere, hidegülni.
palleo, — escere, halványulni.
gemo, — gescere, nyögni, kerdani.
puer, — ascere, gyermekké lenni.

g) itare, valamit sokat vagy
sokszor tenni. Ezeket ismétlő
igéknek (verba frequentativa)
nevezünk:

Cursus, — itare, futkározni.
dormio, — itare, aludgatni, sternuendo.
clamo, — clamaré, kiabálni.
rogo, — itare, kéregetni.
scripsitum, — itare, irogatni, v.
volo, — itare, irkálni.
repdatum.

154
folytatás. Ismétlők ezek is, de
nem egészen az előbbiektől alakjára:

pulvere kopogatni: (pello, pulsum)
quassare verdeceni: (quatio)
tractare hurcolni, kerezni: (traho)

h) urire; vágyni, ohajtani
jelent, a honnan az ily verbumok
ohajto igéknek (verba desiderativa)
hivatnak. (magyarul: hatnám, hetném)

coena, — urire, vacsorát kívánni.
edo esum, — urire, éhezni.
emulo, emulans, — urire, versárlást vagy

i) illare: azt jelenti, hogy a
törzset többször dolgot csak kétszer,
approdunkint csináljuk:
Canto, — illare dalolgatni, s.

II) Substantivumok származ-
nak substantivumokból, adjecti-
vumokból és verbumokból, a
"képző" utóragokkal:

a) or: raggal verbumokból ala-
pítunk substantivumokat, melyek
a törzset jelentésének állapotát
vagy szelvényét fejezik ki: ezzel
többnyire verbumokból származtatnak.

caleo, — or, melegség
amo, — or, szeretet.
lauro, — or, kedvesség
furor, — or, düh.
horreo, — or, iszonyodás, borzalom.
niteo, — or, ~~sz~~ tűndökles.
moerco, — or, bán.
timeo, — or, félelem.

b) ia ^(és itia) (neha iev), állapotot, minőséget jelent; ezek raggal
 többnyire adjectivumokból származtatunk: P. o. (magyarul-ság, -ség).

angustus, — ia szorosság.
audax, — ia merészesség.
clement, — ia kegyelmisség.
concor, — ia egyezés.
constans, — ia állhatatosság.
elegans, — ia ékeség.
ferox, — ia viresztőség.
prudens, — ia okosság.
fallax, — ia csalárdság.
amicus — itia barátság.
avarus — itia fösvénység.
durus — itia keménység, duroság.
dives — itia gazdagság.

justus, — itia igazság.
laetus, — itia vigaság.
gudicus — itia keménység.

c) itas utórag az előbbiekre hasonló erővel bír.

agilis — itas fürgeség.
atrox — itas adarág.
cupidas — itas kíváncsiság.
celer — itas gyorsaság.
dignus — itas méltóság.
crudelis — itas kegyetlenség.
clarus — itas tisztaság.
gravis — itas nehézség.
verus — itas igazság.

d) tudo; megint olyan képzőre
 képz. P. o.

amplus, — tudo, bőőség.
altus, — tudo, magasság.
beatus — tudo, boldogság.
latus, — tudo, szélesség.
magmus, — tudo, nagyság.
similis — tudo, hasonlóság.

e) edo; az előbbiekre utal.
albus, — edo, fehérség.
dulcis — edo, édeség.
pinguis — edo, kövértség.

f) O egyenlőrággal ~~ant~~
 Tremélyeket jelentenek, hűt vagy
 nagy mértékben bírják azt a mit
 a törzsökösök tesznek, vagy azt
 felettebb ismeretik: P. O.

Caput, — O nagy feje
 Nasus, — O nagy orru
 Labium, — O nagy ajaku

Alea — O, kockas
 Gula — O, torkos
 Epula — O, nagyétű
 Ludus — (i) O, játékos
 Præda — O, ~~rabló~~ prédora ásitro.

g) io és us utóragok, melyek
 az verbumokból (mégpedig a' m.
 pinimauk) származtatunk ut.
 stantivumokat, magát a' tettet,
 cselekedetet vagy a' törzsökösök
 eredményét jelentik. (Magyarul
 töltényire-ás-és, at, et.)

ago, — us, — tett
 —, — io, cselekedés, hajtás.
 Capió, — us, fogás.
 Emendo, — io, megjobbítás

Augeo, — io, raportál, öregbítés.
 Castigo, — io, fenyítés.
 Cesso, — io, megsejtes, kesés.
 Flecto, — io, hajtás, görbítés
 Contemno, — us, megvetés
 —, — io, megvetés.
 Imito, — io, majmolás.
 tendo, — io, feszítés.
 Curro, — us, futás.
 mugio, — us, böges.
 moveo, — us, mozgás
 —, — io, mozgás, mozgatas.
 latro, — us, ugatás.

h) ium, a' törzsökösök munka,
 látat, eredményét i néha ennek
 helyét teszi. (Magyarul nincs meg.
 határozott név, hanem a' supinamok.)

Aedifico, — ium, épület.
 Gaudeo, — ium, öröm
 Coniungo, — ium, párosítás
 Studeo, — ium, tanulmány, igyekvés.
 Confugio, — ium, menedék és menedék.

Fegye. ium néha gyűlést jelent:
 Comes, — ium, gyűlés.
 Collega, — ium, társaság.
 Sacerdos, — ium, papi kar.
 Servitus, — ium, szolgasereg.

1) ~~Tor~~ utórag a' cselkoo de
melyt jelent; ha a' supinum törz
keher tétezik; ~~a' feminis~~ is férfi
fit jegyz; a' trix nyg ar on es
ben aronyt.

arare, — tor: iránto
bellare, — tor: hadakoro
legere, — tor: olvaso
vincere, — tor: győző
colere, — tor: mivelő, tirtelő
condere, — tor: alapító
condire, — tor: fűszerez, iradó
favere, — tor: kedvező, partfogó
augere, — tor: szaporító, öregbítő
bellare, — trix: hadakorónó
viare, — trix: utazónó
educare, — trix: nevelőnó
invenire, — trix: találónó

2) mentum utórag, vala-
mi szert jelent, mellynek értelem
a' törz ok szó hata ozza meg. Ért
verbumokból szarmaznak, (a' it
v. et elvén) P. o.

adjuvare, — mentum: segédten
levare, — mentum: könnyelbitőten
condire, — mentum: iradó szert
(fűszerez).
docere, — (u) mentum: oktat (oktató)
ornare, — mentum: ékszert
tegere, — (u) mentum: takaró
Jegyz. mentum néha val men
ragra kurtul: p. o. levamen, tegmen
Conamen. (vagy Calum)

3) atr ulum (néha bulum)
utóragok, még tirtatban kifeje
rit ar erköz jelent vagy
szert jelent est. A' verbu
mot törz ok keher ragasztatnak:
P. o. Cingere, — ulum: övedző, öv
jacere, — ulum: hajtó erköz
(dáda, nyíl).
venatulum — ulum: vadász erköz
(dáda)
vehere, — (i) ulum: seker
vincere, — ulum: kötél
Substantivumokból:
acetum, — (a) ulum: ecetes edény
thas, — (i) ulum: tegyénerő
umbra, — ulum: árnyék.

m) Crum utórag, hasonlótép
erőst jelez, gyakran a helyet
is hova érve; a supinum törzse.
Kéhez járul: P. o.

fulcire, — crum: támasz

lavare, — crum: mosdó(hely)
fürdő.

sepelire, — crum: koporsó.

n) A háriállatok nevei után
tett „ile” rag, arókat pajtát
jelent: P. o.

bos, — ile: ökőpajta.

equus, — ile: lőpajta.

ovis, — ile: juh-pajta.

o) A növények nevei után tett
etum, arókat bértő helyet
vagy beültetett helyet jelent.
P. o.

arbor, — etum: fáshely

arundo, — etum: nádashely

quercus, — etum: tölgyes.

vinum, — etum: szőlőskert

p) arium, holmit tartó helyet
jelent: P. o.

arma, — arium: fegyvert, vészt
mokat tartó hely.

Columba, — arium: galamb bűg.

herba, — arium: fügyűjtemény
tarto.

semen, — arium: magtarto hely.

(unculus)
q) ellus, illus, olus, ulus (masc.)
ella, illa, ola, ula (fem.) olum,
ulum (neutr.) ragok, kicsinyítő
jelentésűk, és magyarul acská,
ecské ragok által (néha csak ke,
ke) által fejeztük, ki. Meg kell je-
gyeznem, hogy a masc. form. és neutr.
törzsek között uggan aron illeszkedő ne-
mű ragokat kell ^(unculus) megfontolnunk.
ella, illus, illa ~~arókat~~ ^{megecsont} ~~arókat~~
tett törzsekhez ragasztatnak:

asinus, — ellus; szamaracská

canis, — (t) ellus; kutya-cská.

femina, — ella; asszony-cská.

liber, — ellus; könyvecské.

baculum, — illum; botocská.

salveus, — olus; tehény-cské.

filius, — olus; fiucská.

misciv, — (u) ulus; halacská.

Sacerdos, — ulus: papposka.
homo, — unculus: emberke.
mensa, — ula: asztalke.
cornix, — ula: varjaská.
Codex, — illus (egész törvén) iratka.
anguis, — illa: kígyóska (sárgolva).
signum, — illum: jegyeske (pecsét).
miser, — ellus: szegényke.
pulcher, — ellus: szépke.

Jegyz. lensban végződnek:

acus, — lens. tűrő.
equus, — lens. csikó.
hinnus, — lens. sárvasbika, baköz.

r) ades, ides, iades, (mares)

is, ias, issa, essa (foem)

Az apák, övök, szülőkre földet tör.
 z. kei után tőve (az annan szar.
 néha nepeket) jelentik: p.o.

Aeneas, — ades: Aeneas fia.
Laertes, — iades: Laertes fia.
Priamus, — ides: Priamus fia.
Danaus, — ides: Danaus fia.
Peleus, — ides: Peleus fia.

Atlas, — ides: Atlas fia.
Dardanus, — ides: Dardanus nepe.
Romulus, — ides: Romulus nepe.
 kövöl való.
 böl való.

Sicilia, (e) ides: Siciliai.
Ilium, — iades: Iliumbeli.
Taenarus, — ides: Taenarusról.
Nereus, — ides: Nereus fia.

Aeneas, — is: Aeneas leánya.
Laertes, — ias: Laertes leánya.
Priamus, — (e) is: Priamus leánya.
Danaus, — is: Danaus leánya.
Peleus, — ias: Peleus leánya.
Atlas, — is: Atlas leánya.
Sicilia, (e) is: Siciliai némbel.
Castalia, — is: Castaliáról való.
Persia, — is: Persiai némbel.
Troia, — as: Trojai némbel.
Phoenicia, — issa: Phoeniciai.
Aethiopia, — issa: Aethiopiai.

5) Adjectivumok száma-
nak substantivumokból, adjecti-
vumokból és verbumokból a
"következő" utóragokból:

a) Év rag Substantivumokat.
képer adjectivumokat, és ~~szé~~ jék
~~szé~~ ~~szé~~ a' törsvök anyagjából
vagy kelmejéből valót v. illót g.

Aut um, — eius aranybol valo

Argentum, — sus Græstböl valo

Ferrum — eius vasbol valo.

Cinis, — seu hamulol valc.

Corpus — ens testiböl valo.

~~sz~~ lappi, — aus Kőböl való

des — aus Kienbolⁿ vale

(aëneus, aheneus, aeneus
is art ferric.)

6) isz., hasonlókép substantívum.
munk. bol képer, és aron reményke
illot ≠ jelent, a mi a törzsekro.

Orator, — ius: Senof.

imperator, — ius; hadversari;
hadversariher illo.

Reich, — iar : Királyi.

pater, — ius: atyai.

patria, — ius: karai:

patria, — rus.
 d) idus rag ~~substantivum~~ ^{töfngre verb. mot. bot}
~~sign. neuter. mak. bot~~
 bot keper adjectivum mot, i a' tön.
 bil. ävel. fiast id.

székessé tulajdonával bíró jelen.
Kurtat törzset után terít: P. O.

gela, — idus. fagyes.

algère, — idus. farékomy.

fervere — idus. ferro.

calere — ~~solidus~~, meleg

madère — iduv, medres,

made re
fluere — idar. folyskomj

C) icus is substantivumokból
 képez adjektivumokat, s a' tör.
szók. szókhoz tartozót, az illetőt
 jelent; § P. o.

bellum, —icus: hadi

aula, —icus : udovari

Civis, — ius: polgarri

heros, — icus: hön

dominatus — icus: uri

~~Agro~~ ~~Thra~~ ~~et~~ ~~dei~~

belga, ~~belgicus~~
— icus:

hispanus — ius:

ungarus — icus:

gallus — icus:

homorus — icus:

e) atilis, aticus, ^(estris) a' törzsöt,
örökös tartozót, arzal együtt, abban
találtatott jelent:

agua, — atilis: vízi

fluvius, — atilis: folyóvízi

rota, — atilis: forgatható
(kerék forgó)

natare — atilis: úszó

agua — aticus: vízi

sylva — aticus: erdei

sylva — estris: erdei

rupes — estris: szikla

terra — estris: földi

f) alis, ilis, substantivumot,
bol képző ragot, a' törzsöt
hoz tartozót, hozzáillőt, jelent
nek: P. o.

dominus, — alis: urhoz tartozó

caput, — alis: főben járó
főképi

glacies, — alis: jég, jéggel
járó

natus, — alis: születési

sacerdos, — alis: papi

rex, — alis: királyi

anus, — ilis: vénasszonyi

juvenis, — ilis: ifjú

puer, — ilis: gyermek

senex, — ilis: öreg

civis, — ilis: polgári

hostis — ilis: ellenségi,
ellenes

g) ilis, verbum törzsökös
járul, ei thato, heto ~~terren~~:
máha eköny végével fejeződik
(Supinum törzsökös járul).
Könnyen végrehajtható jelent.

195.4.1521.

They were from Florida

i) Ös utórag a' törvök. ^u
bőviben bírótt jelent: av, ev, os,
néha teli ragokkal szerűt. - ki
magyarul. ~~hossz~~

arena, — osus; fövengas.
animus, — osus: indúlatoz
annus, — osus: so. éber
fumus, — osus: fűtős.
seditio, — osus: pártos.
vitium, — osus: vétke.
caligo, — osus: homályos.
vinum, — osus: boros.

K) átus, ítus, tus, ugyan
csak a' törzsvétkel ellátottak
jelent, de a' mihez a' bővölke-
dést nem értjük oda.

aer, — atus: ércer.
auris, — itus: füles.
barba, — atus: szakáll.
calceatus, — atus: csizma.
dens, — atus: fog.
cornu, — tus: szarv.
false, — atus: káros.
oculus, — atus: szem.
pellis, — itus: bőr.

turris, — itur: tornyos
 nasus, — utus: orros.
 artus, — utus: fortélyos.

1) Arius, a törzsvétkel foglalkodó személynél jelent:

antiquus, — arius, régi dolgozzal foglalkodó.

aes, — arius, érczel, pénzrel való.

Consilium, — arius, tanácsnot.

carbo, — arius, szénész.

Corium, — arius, bőrrel való.
 (timar, szíjgyártó)

ferrum, — arius, vasból dolgozó.

lignum, — arius, fából dolgozó.

ostium, — arius, ajtóval.

capra, — arius, kecske.

sica, — arius, gyilkos.

Néha arius csak a törzsvétet illető, csendes, róla szóló jelentéssel.

ager, — arius: földet illető.

frumentum, — arius: gabonát illető.

gros, — arius: nagyba, csó.
 portba tartozó.

m) Inus és inus ragok látszólag különbözőképpen értelemben illetőket jelentenek, u. m. tulajdon, ragok, származást, hasonlatosság, anyagot stb. Substantivumokból és néha adverbiumokból szoktak származtatni, mégpedig egész törzsvétkei ragokkal, az adverbiumoknál t-vel protolva.

adamas, — inus: gyémántból való, gyémánt nemű, keménysegi.

Cedrus, — inus: cedrusfából való, cedrusból tenyített stb.

Lagus, — inus: bikkfából való, bikkfából.

Crystallum, — inus: kristály nemű.

olea, — (g)inus: olajfából való.

anas, — inus: reketőből való, ha tartozó.

asinus, — inus: szamártól való, hoz tartozó.

equus, — inus: lóval való, hoz tartozó.

lepus, — inus: nyulval való, hoz tartozó.

vicus, — inus: utcabeli (szomszéd).

cras, — (t)inus: holnap.

perendie, — inus: holnapután.

heri, — (ster)inus: tegnap.

intus, — (t)inus: beüres.

mane, — (tut)inuv: reggeli.

clam, — (dest)inuv: titkos.

vesperi, — (t)inuv: esteli.

n) olentus és ulentus, rétrior
a' törzsökeli bővülködést, rétrint arra
való nagy hajlandóságot jelent.
nek; ^{hegyre} néha hossa, néha kúrta
törzsökhez ragasztatik.

Corpus, — ulentus: testes.

ops, — ulentus: vagyonos.

pulvis, — ulentus: porral teli.

turba, — ulentus: zavaros.

vis, — olentus: erőszakos.

vinum, — olentus: borral teljes
borisrakos.

fraus, — ulentus: csalással teljes
csalásreretó.

lutum, — ulentus: várral teljes
mázolt.

sanguis, — olentus: vérstrompuro.

trux, — ulentus:

o) ax, a' törzsökre való' erő
hajlandóságot, olentus vagy ulentus je.
lent: (kúrta törzsökhez, többnyire verbumhoz
járul).

audeo, — ax: merész, vállmerő.

edo, — ax: sok evő.

fallo, — ax: csalóka.

furo, — ax: lopásra hajlando
lopogásó.

loquor, — ax: sok beszédű.

mordeo, — ax: harapós, marós.

pugno, — ax: viaskodó, civakodó.

rapio, — ax: ragadozó.

voro, — ax: faldokló, tortos.

vivo, — ax: sokáig élő
erős élő.

p) bundus és cundus hasonló
jelentésűek; (2. és 3. Conjugatibae a'
kúrta törzsökhez járul, i-vel toldva).
furere, — bundus: haragos.
dühös.

fremere, — (e) bundus: morgó, termé-
retű.

ludere, — bundus: játékos.

meditari, — bundus: elmélkedő.
gondig.

errare, — bundus: tévelygő.

hesitare, — bundus: késedelmeskedő.

lacrymari, — bundus: síráskoró.

mori, — bundus: haldokló.

queri, — bundus: panaszkodó.

pudere, — bundus: szégyelltő.

vagari, — bundus: kobori.

195. L. 1961

fari, — cundus: berzedes.

irani, — cundus: haragos.

Vereri, — cundus: fremérmes.
as, ensis,

9) Anus, inus; (a' helyseg is
város, atalabán hely nevet után
töve oda való, onnan származó
dolgot is fremélgethet jelen-
tenek.

fons, — anus; forrásbeli; vi.

urbs, — anus; városi.

Alba, — anus; Albai.

Roma, — anus; romai.

Thebae, — anus; thebei.

Cumae, — anus; Cumai.

Caudium, — inus; Caudiumi.

Florentia, — inus; Florentiai.

Tarentum; — inus; Tarentumi.

Claudiopolis; — (it) anus; kolosvári.

Agropolis; — (it) anus; vásárhegyi.

Latium; — inus; latiumi.

Capitolium; — inus; Capitoliumi.

Castra, — ensis; tábori.

Circus, — ensis; Circusi.

forum, — ensis; piacci.
törvényreki.

Athenae, — (i) ensis; athénabeli.

Antiochia, — ensis; antiokhiai.

Mediolanum, — ensis; májlandi.

Thorda, — ensis; tordai.

Sulmo, — ensis; sulmoi.

Aquinum, — as; aquinum.

Arpinum, — as; arpinum.

Ardea, — as; ardeai.

Ravenna, — as; ravennai.

11) Ius és Aus ragokkal is
képezünk hely neveköt származ-
ott szokat, hasonló jelentéssel.

Corinthus, — ius; korintusi.

Ephesus, — ius; ephesusi.

Rhodus, — ius; róduzi.

Lacedaemon, — ius; lacedaemoni.

Marathon, — ius; marathoni.

Larissa, — aus; larissai.

Perga, — aus; pergai.

Tegea, — aus; tegeai.

13. 4. 1961

c) Adverbiamot képeret-
nek. Adjectivumokból, substantivumokból és verbumokból a "kö-
vetkező" utóragokkal:

a) e raggal az us, a, um és
er, a, um végű adjectivumokból.
Magyarul an, en, neta ul, ül
ragokkal fejezzük ki:

altus, — e, tudósan.
longus, — e, hosszúan.
diversus, — e, összehasonlítva.
distinctus, — e, megkülönböztetve.
malus, — e, rosszul.
pulcher, — e, szépen.
liber, — e, szabadon.
bonus, — (e) e, jól.
latus, — e, szélesen.
miser, — e, nyomorúttal.
planus, — e, teljesíréggel.
sanus, — e, bizonyára.
validus, — e (haldé); erősen.
abundus, — e; bővön.
facilis, — e; könnyen.
Szegz. ezen utolsó kivételkép
tartozik ide.

b) o raggal ugyan aron felté-
adjectivumokból, képerünk adverbiu-
motat.

Citus, — o; sürgetőleg, hamar,
gyorsan.

arcanus, — o: titkosan.

consultus, — o: tanácsosan.
megfontoltan.

continuus, — o: szakadatlanul.

directus, — o: egyenesen.

inopinatus, — o: véletlenül.

iteratus, — o: ismételtén.

meritus, — o: érdemesen.
érdemlően.

falsus, — o: hamisan.

manifestus, — o: nyilvánosan.

necessarius, — o: szükségessé.
szükségessé.

sedulus, — o: szorgalmasan.

secretus, — o: titkosan.
különösen.

creber, — o: gyakran.

omnino, valóban.

profecto, igazán.

C) Um rag, ugyan aron fele
törvénkökből képez adverbiumokat.
Ered. ~~gya~~ ^{többnyire} ~~antab~~: ban, ben, szor
szor, ^{rá, re} ~~ve~~ ^{re} ~~resekkel~~ jeletetnek:

tantus, — um: annyiban
(csak)

secundus, — um: másod ízben
másodszor.

primus, — um: elsőben.

quantus, — um: annyira

nimius, — um: felettebb.

multus, — um: sokszor.

tertius, — um: harmadszor.

ultimus, — um: utolszor.

commodus, — um: alkalmas
időben.

postremus, — um: utoljára.

potissimus, — (sim)um: leginkább

iterum: ismét

Cæterum: eggyébarant.

175. 4. 1951.
d) ^{er} ~~ter~~ ^{iter} ~~ragok~~, a' harmadik dech.
nation adjectivumokból képez
adverbiumokat: &

facilis, — iter: könnyen

difficilis, — (u)-ter: nehézen.

utilis, — iter: hasznosan.

tenuis, — iter: vékonyan.

elegans, — er: ékesen.

conveniens, — er: illőkép.

decens, — er: illőleg.

fidelis, — iter: híven.

sapienter, — er: bölcsen.

celer, — iter: gyorsan.

par, — iter: hasonlókép.

salubres, — iter: egészségesen.

feros, — iter: vadul.

simplex, — iter: egyszerűen.

alius, — ter: más ké.

e) im, tim és atim substan.
tivumokból, adjectivumokból és
participiumokból képeznek adverbiumokat és gyak.
ran antint, entint regró,
deíssel teíetnek magyarra.

Coniunctus, — im; össeséggel.
Caterva, — atim; rakásonként.
Cunctus, — atim; életmódjára.
Contemptus, — im; megvetőleg.
Fur, — tim; tolvajmódra.
Grex, — atim; anyajánként.
gradus, — atim; lépéseiként.
nomen, — atim; nevé szerint.
parv, — im; kevés szerint.
rapere, — tim; kaphatva.
Separatus, — im; külön-külön.
viriditas, — itim; frisszülőként
 (sejteliként).

Festino, ~~con~~ — im; sietséggel.
Carpere, — tim; szedgetőleg.
 (véreutaként)
genus, — atim; nemeként
 (általános).
inter, — im; közöttben.
minutus, — atim; apróként.
privatus, — im; magánosan.
paulus, — atim; keveseként.
sto, — atim; állás, (mindjárt)

f) stus raggal substantivumokból
 és adiectivumokból képezünk.
 bol és adverbiumokat, melyeket tol, töl,
 bol, ből végzetekkel tehetünk. -ti.
 bol, ből végzetekkel tehetünk. -ti.

divinus, — itus; istenségtől.
Calum, — itus; mennyből.
Fundus, — itus; fenéktől.
genuus, — itus; bennsőtől.
 (éppenséggel)

g) orsus és orsum ragokat, fele rag-
 gal lehet töltégre kifejezni:

alius, — orsum; másfele.
de, — orsum; lefele.
supra, — orsum; felfele.
ante, — (r)orsum; előfele.
dextra, — orsum; jobbfele.
sinister, — orsum; balfele.
intra, — orsum; befelé.
quod, — orsum; hová?
pro, — orsum; (éppenséggel)
re, — orsum; —, orsum; ismét.

h) A' számnemekből ugyanazt.
 más névű számnemeket képezünk.
 a' következő" ragokkal, melyek
 hol egyes, hol csontkötött, ~~széles~~
 hol toldott törszökhöz járulnak:

a) tes; tus ragok: rendelő
számokat. (numeri ordinales) ké-
peznek:

<u>prior</u> , (unus helyett)	— (m)us :	<u>első</u>
<u>secundum</u> , (duo helyett)	— (nd)us :	<u>második</u> .
<u>ter</u> , (tres helyett)	— (ti)us :	<u>harmadik</u> .
<u>quatuor</u>	— (rt)us :	<u>negyedik</u> .
<u>quinque</u>	— tus :	<u>ötödik</u> .
<u>sex</u> ,	— tus :	<u>hatodik</u> .
<u>septem</u> ,	— (i)-us :	<u>hetedik</u> .
<u>octo</u> ,	— (ar)us :	<u>nyolcadik</u> .
<u>novem</u> ,	— (n)us :	<u>kilencedik</u> .
<u>decem</u> ,	— (i)-us :	<u>tizedik</u> .
<u>undecim</u> ,	— us :	<u>tizenegyedik</u> .
<u>viginti</u> ,	— (esim)us :	<u>húszadik</u> .
<u>triginta</u>	— (esim)us :	<u>harmincadik</u> .
<u>quadraginta</u> ,	— (esim)us :	<u>negyvenedik</u> .
<u>quinquaginta</u> ,	— (esim)us :	<u>ötvenedik</u> .
<u>sexaginta</u> ,	— (esim)us :	<u>hatvanadik</u> .
<u>septuaginta</u> ,	— (esim)us :	<u>hetvenedik</u> .
<u>octaginta</u> ,	— (esim)us :	<u>nyolcvanadik</u> .
<u>nonaginta</u> ,	— (esim)us :	<u>kilencvenedik</u> .
<u>Centum</u> ,	— (esim)us :	<u>századik</u> .
<u>mille</u> ,	— (esim)us :	<u>ezeredik</u> .

b) plex rag; szorzatos számok
kat (numerus multiplicativus) képe-
re magyarul: szoros.

<u>semel</u> , (unus helyett)	<u>simplex</u> ;	<u>egyszerű</u> , — <u>eres</u> .
<u>duo</u> ,	— <u>plex</u> :	<u>kétszeres</u>
<u>tres</u> ,	— (i) <u>plex</u> :	<u>háromszoros</u> .
<u>quatuor</u> ,	— (dr) <u>plex</u> :	<u>négyes</u>
<u>quinque</u>	— (tu) <u>plex</u> :	<u>ötös</u>
<u>sex</u> ,	— (tu) <u>plex</u> :	<u>hatos</u>
<u>septem</u>	— (u) <u>plex</u> :	<u>hetes</u> .
<u>octo</u>	— (u) <u>plex</u> :	<u>nyolcas</u>
<u>decem</u>	— (u) <u>plex</u> :	<u>tíz</u> — <u>szoros</u> .
<u>novem</u>	— <u>plex</u> :	<u>nyolcszor</u> .
<u>quotus?</u>	— (u) <u>plex</u> :	<u>hány</u> szoros.
<u>multum</u> ,	— (i) <u>plex</u> :	<u>sok</u> szoros.

c) plum rag arányos számok
kat, mellyek substantivumok, képe-
re magyarul szorozat, rag feje ti.
duo, — plum, kétszeres
tres, — (i) plum, háromszoros.
quatuor, — (dr) plum, négyes.
centum, — (u) plum: százszoros.
multum — (i) plum: sokszoros.
általában a' b, alakjára képe-
re tesnek.

c) ni rag összeillesztő szó-
mokat (numeralia combinatoria)
fővel: magyarul ankint, ankint
ankint végzetet felelnek meg nekü.

bis, — ni: kettő együtt
kettőnkint.

ter, — ni: háromnkint

quatuor — (er) ni: Heknkint.

quinque — (ter) ni: 5 önkint.

decem — ni: 10 lakint.

centum — (e) ni: 100 ankint.

mille — ni: 1000 ankint.

viginti — (ce) ni: 20 ankint.

triginta — (ce) ni: 30 ankint.

quadraginta — (e) ni: 40 ankint.

legge. Ezekből arius végzet-
tel, adjectivumok képezetnek,
mellyek ugyan ennyi számokkal
bíró dolgokat jelentenek. i. p. o.

deni, — arius tízes.

viceni, — arius húszas.

octogeni, — arius nyolcvanas.

centeni, — arius százas.

d) iev rag adverbiumokat
képez a számnevekből: magyarul
sor végzetel.

unus, — ies (nem mondatik
hanem a helyen: semel: egyszer.

duo, helyen: bis, kétszer.

tres helyen: ter, háromszor.

quatuor helyen: quater, négyszer.

quinque, — ies 5-szor.

sex, — ies 6-szor.

septem, — ies 7-szer.

octo, — ies 8-szor.

novem, — (n) ies 9-szer.

decem, — ies 10-szor.

viginti, — (er) ies 20-szor.

triginta, — (es) ies 30-szor.

quadraginta, — (es) ies 40-szor.

centum, — ies százszor.

mille, — ies 1000-szor.

e) foriam rag is adverbiumokat
képez a számnevekből: magyarul
csinál, magyarul kép végzetel.
bis — foriam kétszer, kétfel.
tres, — (i) foriam 3-kép, 3-fel.
quatuor, — (dr) foriam 4-kép, 4-fel.
quinque, — foriam 5-kép, 5-fel.

centum, — (i) pariam 100 képz.,
100féle.

multas, — (i) pariam sok képz.,
sokféle.

8) Pronomenek is vesznek-
tel ragokat: pl. m.

a) dam és piam; melyeket
magyarul né- v. vala- előra-
gokkal fejezünk ki:

qui, — dam: valaki, valamely
nemi, nemely

quis, — piam: ugyan aukat
fesz.

b) que és cumque: melyeket
akár előraggal fejezünk ki: P.O.

quis, — que: akárki, akár
akármely

qui, — cumque: ugyan aukat
fesz.

quō, — cumque: akár hová.

uter, — cumque: akár melyik.

qualis, — cumque: akár milyes.

Jegyz. Az illy (8, a és b) szavak
maradtak sokban. Ezek a törzsvég
declináltak, a' ragok mindent
változtatlanul maradnak.

9. Előragok azok, melyek
a' törzsvégnek elébe tetetnek.

Ezek által a' Substantivum, Ad-
jectivum és Verbum törzsvégét
arutan is Substantivumok, Adje-
ctivumok, Verbumok s az. marad-
nak, amikar jelentésök valamen-
nyiben változik.

10. ~~Is~~ Per, prore, in, sub
ve és ne előragok többnyire adje-
ctivumok; ~~is~~ re, di v. dis, con, an
am se inkább verbumok elébe te-
tetnek. A' törzsvég kérdő betűje

s az előrag végbetűje egymás
miatt olykor változást szenvednek.

11) Per, naggyító erősitő érte-
mű rag, és nagyon, felettebb sok-
kal tehetjük ki magyarul.

Tetetik a' következő törzsvégnek elébe,
változtatlanul: a) Adjectivumok:

aequus,	liquidus,	opportunitas,
amplus,	magnus,	pauper,
arduus,	molestus,	pallidus,
amoenus,	multus,	paupus,
eloquens,	necessarius,	planus,
impeditus,	ocius,	rarus,
jucundus,	odiosus,	reconditus,
liberalis,	opacus,	ridiculus,
sapiens,	simplex,	scitus,
strepit,	tristis,	similis,
		hepidus.

6) Verbumok:

placere, odisse, clere, suadere
taedere, gaudere, indigere.

12. Per néha est terri hamisan
mint:

jurare, per — : hamisan eskü-
hitet sregni.

vertere, per — : hamisan fordít-
el forgarini.

fidus, per — : hamis hitü.

13. Præ clórag, hgyan csak
nagyító, crösító értelmü és magga-
rul ugyan aron sokkal fejérrük-tü.

Fául a' követkerő adjectivumokhoz:

acutus,	ferox,	lautus,	rapidus,
Celsus,	fertilis,	maturus,	rigidus,
Clarus,	gelidus,	mollis,	salvus,
dulcis,	gracilis,	nobilis,	tenuis,
durus,	grandis,	pinguis,	validus,
	gravis,	properus,	

14. In are törzsváltozatok ellen.
mondo értelmet ad, cilan, len, flan,
flen, -talan, telen utóragok fejérik.
Ki magyarul. Az n betü b, m, p
előtt m-e, r előtt r-e váltózik a'
könnyebb kimondásért. Néha a'
törzsváltozó váltózik - meg az in után
mellynek példái alább követkernek:

auditus,	legitimus,	decorus,
callidus,	patiens,	dignus,
cautus,	religiosus,	domitus,
certus,	opinatus,	evitatus,
decens,	satiabilis,	firmus,
disertus,	solitus,	gratus,
elegans,	cognitus,	honestus,
finitus,	commodus,	sanus,
felix,	constans,	sciens,
humana,	consultus,	testatus.

Elváltoro' törzsváltozatok:

arma,	(armis),	inermis.
	aptus,	ineptus,
fama	(famis),	infamis,
forma	(formis),	informis.
	amicus	inimicus,
jus,	(juria)	injuria.
noceo,	(nocuus)	innocuus.
	ratus	irritus.
	sapiens	insipiens.
	sapidus	insipidus.
ops,	(opia)	inopia.

Sub clórag adjectivumok
adverbiumok és verbumok előt-
te kisérgető, gyengítő értelemmel bír, és
vagy előt tett alig szóval, vagy
csak, cske raggal feketjük-tü.

15 Adjektivumok:

absurdus,	difficilis	graucus,
acidus,	flavus,	rectus,
agrestis,	inanis,	rufus,
albus,	iratus,	tenuis,
curvus,	molestus,	tristis,
debilis,	morosus,	turpis,

16. Ve, kevésebb találtató előrag, a törzsetnek természeténél és határon túli voltát jelelő; úgy hogy az által ellenkerőve vilit.

Cor viv, az indulatok helye,
vecor, felettebb nagy, dühös indulat.

Vanus, éperzű,
veranus, az érhatarán túl bódorgó megtévelyedott.

pallidus, halvány
vepallidus, természetelleni halvány, halálsárga.

17) Ne előrag, ~~nem~~ ~~terem~~ adjektivumok, adverbiumok, verbumok előtt nem jelent, és úgy a törzset értelemmel ellenkerőre változtatja.

fas, szabad,
quco, - ~~cherem~~ - hatom,
quāquam, valami módon
ne — , semmi módon.
scio, tudom.

18 Re előrag legtöbbre vet. burokhoz járul s értelemmel elegyesen a vissza, hátra, ellen, újra, megint sat magyar ragokkal fejezhetők ki.
Példák: (B. a törzset elő vocalis néha változtat. ^{revers}).

bellare, re — ellen harcolni, pártot utni.

boare, re — visszabögni.

Calcare, re — ~~újra~~ újra tapodni.

calere, escere, re — újra melegedni.

Candescere, re — újra megtűzsedni.

Cedere, re — vissza menni, hávozni, hátrálni.

Cedere, re-(i) — visszaesni.

Caedere, re-(i) — vágdalni.

Capere, re-i — vissza venni: (elfogadni)

Cingere, re — vissza överni (felöltöztetni).

Citare, re — (el)berélni.

Claudere, re-ū — visszaránni (felnyitni)

Clamare, re — vissza kiírni: ellentárlani.

Clinare, re — hátra dőlteni.

cognoscere, re — ^{újra} ismételve megismerni (megvizsgálni)

cogitare, re — újra megfontolni.

Colere, re — újra megművelni.

Colligere, recolligere, újra összevethetve
 (p. o. az összevit)
Conciliare, re — újra békülve
 egyetemesen.
Condere, re — újra, ismételve,
 rejteni
 hátra rejteni.
Cognere, re — újra fölé.
Condari, re — újra szivere (elmeje)
 be) venni; megemlékezni.
Creare, re — újat teremteni (kedvező
 erőt lat).
Crescere, re — újra nőni.
Crudescere, re — újra nyersé, frisse,
 lenni.
Cupere, re — (ra) — vissza ~~futni~~
 visszaérkezni.
Cumbere, re — visszafeküdni,
 hanyatlani.
Currere, re — visszafutni;
 hátrafutni.
 (menedéket keresni)
Curvare, re — visszagörbíteni.
 újra görbíteni.
Causare, re — u — visszavádolni
 (menteni) (magát ki-
 menteni) (nem akarni)
agere, re(d) — vissza üzni.
 övvekeresgetni.
 övvegyűjtani.
 övvekeresni.
Amare, re(d) — visszontarítani.
arguere, re(d) — visszavádolni;
 megcáfolni.

dare, re(d) — i — visszaadni.
emere, re(d) — i — visszaválaszolni.
 visszaválasztani.
 megválasztani.
ducere, re — visszavezetni.
 visszavinni.
dux, re — újra csinálni.
facere, re — i — visszahajtani.
flexere, re — (— téríteni).
 visszafogni.
fluere, re — újraalakítani.
formare, re — megváltoztatni.
frangere, re — i — feltörni.
 hátrátörni.
ferre, re — visszahozni.
 (valahonnan) újra hozni.
fringere, re — újra fogni.
fugere, re — hátrafutni.
 (menedéket keresni)
fulgere, re — visszavandorolni.
fundere, re — visszavetni.
jacere, re — i — újra megeregetni.
laxare, re — visszahúldeni.
legare, re — eltávolítani.
legere, re — újra olvasni.
levare, re — újra megemelni.
 könnyeztetni.
linguere, re — hátrahagyni.
mere, re — újra megjárni.

metiri, re — ujra meän.
migrare, re — ~~vira~~ költöän.
mittere, re — vira kuldän.
morari, re — (felto tortatus
akadalyornij
kesteletetui)
movere, re — hära morditui.
munerari, re — visront ajändetui.
murmurare, re — visradanogui.
navei, re — ujja ujraduletui.
navigare, re — vira hajotui.
niti, re — elänetämaarkodui.
novare, re — ismet ujja tenmi.
numerare, re — ujra raikulälu.
nunciare, re — vira raikulälu.
tre, re(d) — vira menmi.
parare, re — vira raikulälu.
pellere, re — vira raikulälu.
petere, re — vira raikulälu.
plicare, re — vira raikulälu.
ponere, re — vira raikulälu.
portare, re — vira raikulälu.
poscere, re — vira raikulälu.

praesentare, re — ujra jelaletui.
premere, re — vira raikulälu.
prehendere, re — elöfogui.
probare, re — vira felo helyetui.
promittere, re — visront igetui.
querere, re — ujra meg ujra ketetui.
scribere, re — vira raikulälu.
secare, re — leogdalmi.
servare, re — vira raikulälu.
signare, re — vira jelaletui.
solvere, re — felboncrolmi.
sistere, re — ellentallmi.
sonare, re — vira hangrami.
sorbere, re — vira hörpölm.
spirare, re — ~~visra raikulälu~~ visra raikulälu.
spicere, re — ujra meg ujra nerämi.
salire, re — vira felrötkmi.
spondere, re — visront igetui.

Sedere, re — ültaped^{ajj.}
visraawm.

agakrau, folyvást ült.
(lakni)

Stillare, re — ujra becsapog^{seta}

Stinguere, re — ujra eloltani.

Statuere, re — visra helyezni.

Stare, re — hátra állani.
hátra lenni.

Stringere, re — ujra megro^{xitm.}

Supinare, re — visra hanyat^{lam.}

Surgere, re — ujra felkelni.
(feltámadni)

Suscitare, re — ujra felkeltetni.
(feltámadtatni)

Sultare, re — kié^{rdősn.}

Tardare, re — hátra késle^{ltetm.}

Tenere, re — hátra tartó^{tatm.}

Tacere, re — visra tartani.

Trahere, re — elh^{al^gatni.}

Trudere, re — visra h^{ur^m.}

Tundere, re — visra tas^{útm.}

tegere, re — visra üt^{m.}, csapni;
vagn.

Valescere, re — visra felf^{adⁿⁱ.}

vehere, re — ujra megges^{seⁱ.}

vellere, re — gesedni, kerd^{deni.}

velare, re — visra vinni (ve^{ke^{ssel}}
v. hajóval)

venire, re — (imét) ki^{te^pni.}

vetare, re — felf^{at^golozⁿⁱ}
(fát^golát fel^{em^{elni}})

Venire, re — visra jö^{m.}

vertere, re — visra ford^{ítⁿⁱ.}
fordulni.

virescere, re — ujra ~~de~~ cölökléni.
vocare, re — viszaki-vni.
videre, re — ujrameglátni.
vivere, re — ujra felélni.
volvere, re — keringetni.

19. Di előrag a' törvénynél
 kötelező végrehajtását jeleli, és leg-
 gyakrabban oly törvénycikkek jöved
 melyek valamely elvárást, elvárót.
Ha elmondás jelentenek. Ha
Ata pedig nem oly értelemben a' törvén-
 atkor éppen ellenkező, az az elvárót.
di előrag értelemben ad a' di
rag. Ata előrag leggyakrabban elő
előrag előraggal kezdődik; de a'
előrag is: elő, meg, elő és t. st.

Di ragos C, P, S, et, T, előtt S-sel
~~tehát~~ előtt f-fel toldjuk meg.
 Jmésem

<u>cedere</u>	dis	elavorn.
<u>color</u>	dis	elavoro' s'ennu; meis'vinnu.
<u>convenire</u>	dis	nem egyetm. meg.
<u>cordia</u>	dis	elavoro's'vinn' seg egyvet'leseg.
<u>ducere</u>	di	s'et' hūron; vezetn.
<u>ferre</u>	dif	elhūerni (elhalasztani)
<u>facilis</u>	dif i	nem könnyū (nehē)
<u>findere</u>	dif	s'et' hasitn.
<u>fluere</u>	dif	s'et' foly'n.

frangere, dif i — ^{acu birni.} ^{stet form.}
fugere, dif — ^{stet fuson.}
fundere, dif — ^{stet onsebu, elon.}
gerere, di — ^{elviselm, elhop}
gradi, di e — ^(megemeittem)
cingere, dis — ^{el lepon, eltaivorn.}
coquere, dis — ^{leoveras, ovet le.}
currere, dis — ^{oldam.}
cute (quater) dis — ^{stet form.}
captare, dis e — ^{stet form, ide i}
carpere, dis e — ^{stet form, ide i}
cernere, dis — ^{stet form, ide i}
claudere, dis u — ^{stet form, ide i}
crepare, dis — ^{stet form, ide i}
jacere, dis — ^{stet form, ide i}
judicare, di — ^{stet form, ide i}
pingere, dis — ^{stet form, ide i}
latere, di — ^{stet form, ide i}
legere, di i — ^{stet form, ide i}
labi, di — ^{stet form, ide i}
lacerare, di — ^{stet form, ide i}
luere, di — ^{stet form, ide i}

manare, di — ^{stet form.}
madescere, di — ^{stet form.}
mittere, di — ^{stet form.}
movere, di — ^{stet form.}
parare, di — ^{stet form.}
partiri, dis e — ^{stet form.}
par, dis — ^{stet form.}
parare, dis — ^{stet form.}
pellare, dis — ^{stet form.}
pensare, dis — ^{stet form.}
placere, dis i — ^{stet form.}
rapere, di i — ^{stet form.}
regere, di i — ^{stet form.}
rimere, di — ^{stet form.}
scindere, di — ^{stet form.}
sedere, di i — ^{stet form.}
sentire, dis — ^{stet form.}
serere, dis — ^{stet form.}
similis, dis — ^{stet form.}
simulare, dis — ^{stet form.}
sociare, dis — ^{stet form.}

Solvere, dis — feloldani;
Sonus, dis — szetoldani;
Sors, dis — elhatározó hangzatos;
Stinguere, dis — megkülönböztetni;
Snadere, dis — javaslatot el-
bontani;
Saere, dis — varrást felbontani;
Store, di — külön állani;
Stringere, di — szöveget feloldozni;
Tendere, dis — szethúzni; nyújtani;
Tuere, dis i — eltartoztatni;
külön tartani;
terere, dis — szetdörgölni;
terminare, dis — elkorlátozni;
torquere, dis — szetfacsarni;
trahere, dis — szethúzni;
tribuere, dis — szetosztani;
turbare, dis — szetjavarni;
vadere, di i — (elfosztani)
(elkülönböztetni);
vellere, di — szettepni;
vertere, di — szetforgatni;
vulgare, di — szetvirdetni;

20. Co előrag, az előbivel ellen-
kerőleg együtt lételt, ösrevest jelent.
Néha ez is mint a többiek coat a tör-
vök értelemének teljes végrehajtását
jelöli ki. M, b, p döt m végzetet, l
bet, q előtt, mást n-et ösrevest felvetni;
consonansok előtt n-et ösrevest felvetni;
néha a gyakran a törvökhöz eljén is e,
sik változás, az a, e, ae, e, l
alakul, néha egy betű kimarad, vagy éke-
jával. Példák:

<u>acervare</u> , co —	egybe halmozni.
<u>aedificare</u> , co —	ösreépíteni.
<u>aequare</u> , co —	ösreegyenlítő.
<u>agere</u> , co —	ösrehajtani;
prof. co egi, sup. co actum	kényszeríteni.
<u>agitare</u> , co —	ösrerágni.
<u>agumentum</u> , co —	ragaszték; (az a' vonal, a hol valami, két darabból ösrevarra- gastva.
<u>allescere</u> , co —	ösrenömi.
<u>angustare</u> , co —	ösreszorítani; keske- nyíteni.
<u>aptare</u> , co —	ösre alkalmasni; illesz- teni.
<u>arcere</u> , co (e) —	ösreszorítani; korlátoz- ni; szorítani.
<u>arctare</u> , co —	ösreszorogatni.
<u>arguere</u> , co —	bévidetni; bebizonyítani.
<u>auctio</u> , co —	Megtaposítás.
<u>cadere</u> , con (i) —	ösreessen; ösreerogyni.
<u>calcare</u> , con (u) —	ösretapodni.
<u>canere</u> , con (i) —	együtt énekelni.
<u>cibere</u> , con —	együtt inni.

Capere, Con (i) — felfogni; megérteni
Carpere, Con (e) — ösreténni.
Catenare Con — ösreláncrolni.
Cedere Con i — ösrevágni.
Cedere (cessi) Con — megengetni.
Certare, Con — együtt vetélkedni.
Ciñere, Con — ösregöngyíteni.
 Concio } gyűlés.
 Concilium }
Claudere Con (u) — egybezární.
Chamare Con — ösrekiáltani.
Cornare Con — együtt rancsolni.
Comitari Con — együtt elhíszni.
Coquere, Con — ösrefőnni.
 megemeztetni.
Cor Concorv } egyerővévü
 Concordia } eggesleg
Crepare Concrepare ösreordúlni; meg-
 örödülni.
Creverescere, Con — ösrenőni; ösreforradni.
Currere, Con — ösrefutni; sörödlülni.
Cutere, Con — ösreiradni.
Densare, Con — ösrevánni.
Deposere, Con — ösredagasztani.
Discere, Con — együtt tanulni.
Delere, Con — együtt fájlatni;
 hajnaltkozni.
Donare, Con — odaajándékozni.
Dormire, Con dormire, elalanni.
Ducere, Con — elvinni.
Edere Co(m) — (ki)alkunni; (ki)bírelni;
Emere Co — megenni;
 ösrevasárolni;
 megvásárolni;
 felvásárolni.

facere, Con (i) — ösrecsinálni.
 megdolgozni.
 meghévíteni.
farcire, Con (e) — ösretönni.
ferre, Con — ösrehorni;
 ösrekarcolni.
festinare, Confestim, Vieta, —
fidere Con — megbínni.
figere, Con — ösre szegerni.
finis, Confinium, ösreugo' vég v. határ.
formare Con — megerősíteni.
flagrare, Con — ösreegni.
flare, Con — ösrefúnni.
 ösreerkesztetni.
figere, Con — ösre csapni.
fluere, Con — ösrefolyani.
fodere, Con — feladni; ösrevissza-
 adni.
foedere, Con — ösre összekötni.
foederare, Con — ösretölteni; ösre-
 szavarni.
fundere, Con — megzavarni.
fugere, Con — ösrefutni;
 menedéket keresni.
gelari, Con — ösrefagyni.
gerere, Con — ösrekordani.
 congenies egybehalmozni; csoport.
glaciare, Con — ösrefagylaltatni.
globare, Con — ösre gomolygatni.
glomerare, Con — egybetűnni.
glutinare, Con — ösreanyverni.
gradu, Con (e) — ösre lépdelni;
 ösregyűlni.

gregare, con — összevisszatartani;
 gressere, con — egybe illeszteni;
 (gras & darvak kiabálása jelent
 congruēt együtt kiabálást, egybehangz.
 egybeillik, egyezik).
 habere, co⁽ⁱ⁾ — összetartani; megr.
 bolátni, befoglalni;
 habitare, co — együtt lakni;
 haerere, co — össze ragadni;
 horrescere, co — összeborzadni;
 jacere, con⁽ⁱ⁾ — horávetni;
 találgatni;
 jungere, con — összekötni;
 iurare, con — össze esküdni;
 labi, col — összeomlani;
 lacrymare, col — együtt könnyezni;
 laedere, col⁽ⁱ⁾ — össze csapni;
 laudare, col — megdicsérni;
 legere, col⁽ⁱ⁾ — összeeredni;
 collegium — egyesület;
 collega — egy seregbeli, pajtás;
 ligare, col — összekötni;
 lineare, col — irányozni;
 linere, col — összekenni;
 liquefacere, col — összeolvastatni;
 locare, col — elhelyezni;
 loqui, col — együtt beszélni;
 luctari, col — együtt küzdeni;
 ludere, col — együtt játszani;
 luere, col — önzemorni.

mandare, com — ajánlani;
 meare, com — együtt menni;
 (elavult) összejárni;
 mercari, com — összevásárolni;
 commercium — kereskedelem;
 migrare, com — elköltözni;
 militare, com — együtt katonaszkodni;
 commilito — katonapajtás;
 miscere, com — összevegyíteni;
 muttere, com — együtt küldeni
 (reábrítani);
 modus, com — kényelmes, alkalmas;
 mori, com — együtt meghalni;
 morari, com — mulatozni;
 munus, com — municare — közölni;
 com — munio — közösködni;
 spectere, con — összekapcsolni;
 nominare, col(g) — együtt nevezni;
 nascere, col(g) — megismerni;
 nubere, con — összekelni;
 connubium — páros élet;
 optare, co — társulva választani;
 oriri, co — megvárni;
 parare, com — megtervezni;
 parire, compierire, tapartalni;
 (elavult) együtt legeltetni;
 parcere, con — reáhasználni;
 pellere, com —

<u>percurare</u> ,	Com	megfizeetni.
<u>petere</u> ,	Com	együtt kérvni. együtt valamire igye- kezn.
<u>placare</u> ,	Com	ösztetárni.
<u>ponere</u> ,	Com	öszteteni.
<u>portare</u> ,	Comp	ösztetordani.
<u>prehendere</u> ,	Com	ösztetfogni. megfogni, megöztetni.
<u>premere</u> ,	Comp (i)	ösztetnyomni.
<u>promittere</u> ,	Com	együtt, kölcsön- sítón fogadni, alkutól lépni.
<u>putare</u> ,	Comp	ösztetvélni.
<u>quaerere</u> ,	Com i	ösztetkeresni.
<u>radere</u> ,	Cor	ösztetkaraszni.
<u>rapere</u> ,	Cor i	ösztetvákarni.
<u>regere</u> ,	Cor i	megragadni, megfedd- ni. megöztetvákarni.
<u>regnare</u> ,	Cor	együtt
<u>repere</u> ,	Cor	együtt mar-
<u>reus</u> ,	Cor	büntetni.
<u>roborare</u> ,	Cor	megerösztetni.
<u>rogare</u> ,	Cor	ösztetkérni.
<u>rodere</u> ,	Cor	ösztetragyni.
<u>rugare</u> ,	Cor	ösztetráncsolni.
<u>rumpere</u> ,	Cor	ösztetrontani. megrontani.
<u>ruere</u> ,	Cor	ösztetomlani.

[illegible]

statuere, Con ————— felállítani, megállítani.
stringere, Con ————— összerögzíteni.
struere, Con ————— összealkotni.
sueri, Con ————— összevarni.
suescere, Con ————— megrohtani.
sumere, Con ————— mind elvenni.
summa, Con ————— are (meggyűjtés).
surgere, Con ————— felkelni.
tabulare, Con ————— össze rakni a táblákra.
tacere, Con ————— elhallgatni.
tendere, Con ————— megfeszíteni.
tenere, Con ————— megőriztetni.
tenere, Con ————— együtt egyezni.
tenere, Con ————— összetartani.
tenere, Con ————— befoglalni.
tenere, Con ————— megtartoztatni.
tangere, Con ————— megérinteni.
telere, Con ————— összekötni.
signare, Con ————— összerögzíteni.
tingere, Con ————— meggyűjtani.
torquere, Con ————— összerögzíteni.
tractare, Con ————— fogdosni.
trahere, Con ————— összekötni.
tribuere, Con ————— együtt adni.
trudere, Con ————— összetartani.
tundere, Con ————— összeverni.
valere, Con ————— összetörni.
valere, Con ————— meggyógyulni.
ves, Con ————— edénybe összerakni.
vehere, Con ————— összekötni.
versare, Con ————— együtt járni.
versare, Con ————— társalkodni.
vertere, Con ————— megfordítani.
venire, Con ————— összejönni, meggyűjteni.
vertere, Con ————— összeperenni.
vivere, Con ————— együtt élni.
vivere, Con ————— vándorolni.

vocare, Con ————— összehívni.
volare, Con ————— összerögzíteni.
volvere, Con ————— összerögzíteni.
volvere, Con ————— bonyolítani.
volvere, Con (b) ————— összeigazítani.
 Ot' következő példák mind olyanok, melyben con az. sz. erösítő.
 vagy vigye, föttegyre hajto' erővel bír.
 hortari, lucere, memorare, mereri,
 hortari, lucere, memorare, mereri,
 metiri, minari, minuire, miserari,
 mulcere, munire, mutare, murmu-
 rari, monere, pacisci, par, plures,
 parere, precari, probare, calefacere,
 calefcere, cavus, celebrare, citare,
 credere, cutere, dānnare, dupli-
 care, durare, fabulari, fateri, fide-
 re, fingere, firmare, flectere, for-
 mare, gemere, geminare, globare,
 gratulari, quere, quassare, quiesce-
 re, salutare, sanciare, secare, sacrare,
 senescere, sperare, signare, simili,
 solari, stipare, tabescere, temnere,
 tuere, tumulare, turbare, vestire,
 vincere, operire.

21. Otta, amely be is elött am,
 is magánhangzók előtt amb - alakot
 ölt magánhangzók, ezen előragnak felel-
 meg: körül, vagy ide is fora. Ver-
 bum okhoz is erőtől társmarótt szók-
 hoz ragasztják.

ire, am(b) — körüljárni
eljárni
utana járni.

urere, am(b) — körülégetni
megpérezselni.

agere, amb i — ide s. tova hajtani.
(kétvármni).

plectere, am — i körülfogni.
megölelni.

halare, am e — ki s. be lehelni.
(lelkinderani).

quaerere, an i — körülkeresni,
(megvizsgálni).

22. Se előrag hasonlókép. Ver-
bumok és erektől származó szót. élbe
fűzetik, felremordítást, elkülönítést,
felasztást, rávalítást s. i. jelent.

Cedere, se — felre menni.
eltávozni.

Caudere, se u — különválni.

Cernere, se — különnevezni,
különválasztani.

Cura, se — us, a, um ~~got~~ felregond
(bíztos, hátorág).

dare, seditio; felreadás,
visszaadás,
vencbóna.

ducere, se — felrevezetni, elcsábítani.

gregare, se — külön csoportosítani.
különválasztani.

jungere, se — külön kötni, elválasztani.

legere, se. — különválasztani.

movere, se — felremordítani.

ordiri, se — sus, a, um. különrendelt.

ponere, se — felre tenni.

parare, se — külön szerkesztani,
elválasztani.

23. ~~Itt~~ Két ~~szó~~ szót, melyek
is szókat. Övéragasztani s. az egy-
nek vetni, mint p. o. kértajró, harfe-
del, s. i. Néha változás nélkül ten-
szik a' szókak egymás mellé, s. ekkor
Parathesis, (Juxtapositio); néha va-
lamellyit, vagy mindkettőt, elválaszt,
s. ilyenkor Synthesis, (Compositio)
történik.

24. It' Verbum lehet övére-
ni néha Verbummal, néha adverbium-
mal és igen gyakran prepositionál.

1. Verbummal csak facio és fi-
tetetnek övére, és ezek mindig hátul s. mel-
le. ~~an~~ facio által ~~utann~~ a' hora' s. i.
verbum értelmének megjelölését, fi-
val ugyan annak megjelölését fejeztik.
Ki. Az elő' verbummal kurta tör-
ténik a' raggal jóllehet s. i.

adversare, — facere, hora' s. i. s. i.
expurgare, — efacere, felköltetni.

~~...~~ v. változni.

<u>labi</u>	—	facere, meggyógyítani.
<u>obscure</u>	—	facere, megavítani.
<u>patere</u>	—	facere, nyitvánítani.
<u>stupere</u>	—	facere, kábitni.
<u>fremere</u>	—	facere, reskettetni.
<u>calere</u>	—	facere, melegíteni.
<u>arere</u>	—	facere, szárazítani.
<u>liquere</u>	—	facere, olvastani.
<u>madere</u>	—	facere, nedvesíteni.
<u>obere</u>	—	facere, szagolni.
<u>terrere</u>	—	facere, réstenteni.

Mindezek hasonló módon fieri-vel is övértetnek, is értelmök ahortépesi változik.

De Adverbiumokkal övértéve se Verbumokat, gyakran elváltorik a' pro, néha mind a' ketto. Értelmöket ugyan aron szék teszik magyarul is övértéve.

<u>sat</u> is ago,	<u>satago</u>	eleges seoret.
<u>ne</u> is ajo,	<u>nego</u> ,	elegge csináltak.
<u>pot</u> is liceor,	<u>polliceor</u>	nemet mondok.
<u>ne</u> is scio,	<u>nescio</u> .	(tagadok.)
<u>pot</u> is sum,	<u>possum</u> .	eleg vagyok.
<u>magis</u> is volo,	<u>ma lo</u> ,	(hatok.)
<u>ne</u> is volo,	<u>nolo</u> ,	inkább akarok.
		nem akarok.

3) A' propositioit olly forma szolgálatot tesznek a' Verbumok előtt, mint az előzaimlalt előragok. Igen számosan fordulnak elő. A' nevére, tessék övérteteket a' következik:

Aj a, ab, abs, ^{előnök midőn} ~~a' verbum előtt~~ ~~et. magyarázat~~ ~~előzaimlalt~~ ~~fordulnak~~ ~~adnak~~ ~~is többnyire~~ ~~ha pedig~~ ~~am a'~~ ~~verbumnak~~ ~~távortato~~, kiölönitő jelen ~~esse~~ ~~van~~, ~~eset~~ ~~megerősítik~~. ~~Ha pedig~~ ~~magyarázat~~ ~~előzaimlalt~~ ~~fordulnak~~ ~~adnak~~ ~~is többnyire~~ ~~ha pedig~~ ~~am a'~~ ~~verbumnak~~ ~~távortato~~, kiölönitő jelen ~~esse~~ ~~van~~, ~~eset~~ ~~megerősítik~~. Példák:

el raggal fejeztük ki. Példák:
alicnare, dicare, dicere, dare, duce,
ire, ire, esse, jacere, agere, judicare,
jurare, legare, luere, negare, men,
re (igens inteni, abnucere ~~that~~ ~~nemet in~~ ~~tenij~~, olere ~~(avidni)~~, rapere, crumpere,
scindere, solvere, (absolvere) eloldani,
ni, feloldani; absolutus végrehajtott, tekni,
végre, stare, sumere, (absumere)
elholtani, undare (abundare) elkullam,
zani, el folyni, midőn valam ^{edini} olly selian
hogy el folyni belőle; immo abundare: tövé,
jódm, ecti, (abuti, vivraclui); minde,
et. abbe: ab, tétetik.

Cedere, Cedere, Condere, por,
tare (abportare, többnyire: asportare),
trahere, trudere, abs at vesznek.
Demere, movere, vellere, volare;
csak est: a.
ferre, fugere előtt a' ab u ve
váltorik.

scio, aruo, (kirantom, kiáram, kifürkészem)
~~reflex~~ sero, siccó, talio, solco, sor-
 beo, spiro, stinguo, stirpo, struo, táltó,
 supero, surgo, tendo, tenuo, terebro,
 termino, (végzem), torqueo, traho, trudo,
 tundo, undo.

Et következék ökre összetételre jó ugyan
 figyelemmel; de ~~et~~ töresöktől elvár-
 voró értelmökért külön meg kell tanulni.
 ex cello (cello, alavult) kitűnőm.
 ex studio (rudis) tanulok.
 exerceo (arceo) gyakorlok.
 existimo (aestimo) vélekedem.
 existo (sisto) létezem.
 expedio (per) vármegyei v. labára bocsát-
 expurgo (pergo) felcsobedek.
 exsuperior (superior, elavult ró) tapasztalom.
 exsequor (sequor) végrehajtom.
 exspecto (specto) várom.
 exsto (~~magyarul~~) (sto) megvagyok.
 exubero (uber) bővölködöm.

+ A) Midőn in praepositiót ^{terület}
 ökre verbummal, vagy be-, bele elora-
 gókkal magyarázhatjuk, vagy csak erő-
 sítésként ^{magyarázat} a verbum értelmét, et
 verbumot mellyekhez tetetik rendszert
 közelebb, egyeztetés jelentésűek.

In a, b, in és p előtt, im, belott il,
 r előtt in alakot veszen fel.

Példák: Capió, (in — belefogok,
 auro, bibo, cedo, (in — járok), caleo,
 candeo, canesco, canto, (in — méltán,
 leh, megtürelöm), cado, caedo, clino,
 claudio, colo, (in — belakom), cresco, (in —
 gyarapodom) cubo, (rajta-), cumbo, (reá, neti-)
 curro, cutio, do, duco, eo, fero, ~~fero~~,
 figo, firmo, flammo, flo, flecto, fluo, fo-
 dio, freno, frango, fundo, gemitio, (meg-)
 gemisco, graveo, gravo, gradior, ~~gravo~~,
 habito, haereo, halo, haeresco, habeo,
 (in — betartóztatom, betiltom), hio, (reá-
 tatogok), horreo, (meg-), facio, jungo,
 (reá-tötélerem), ~~nasco, nato, fraxto~~
 necto, labor, lacrymo, laqueo, ligo,
 lino, ~~ludo~~ luceo, (reá-), lumino, ludo,
 lustrare, (meg-) madesco, mergo, migno,
 minus (meg-), misceo, mitto, molo, ~~de~~
 (oda-), morior, (beli-), moror, munio, (meg-)
 murmur, muto, (meg-) ^{nasco, nato,}
 (bene, rajta), necto, nitor, ^{reá-} notesco, (meg-)
 nuo, (reá-) pendeo, (reá-); pendó, (reá-)
 pello, (reá), plecto, pleo, plico, ~~plico~~,
~~li~~, plus, pono, premo, puto, (reá-).
 quaero, (reá-), rado (beli-), repo, ride-
 o, (reá-), rigo, roro (ros), rumpo, ruo,
 scando, sequor, (nyomba követem, kergetem),
 sero (vesek), sero, (sorozom), servio, (neti-)
 sedeo, significo, (meg-) ^{singulo}, sinuo, (o),
 solo

solo, (sol, ē), sono, (megpendül, is), spiro,
 (ē), spiro, sterno, stillo, stimulo, (reā-)
 statuo, sto, (rajta-), struo, suesco, (neki-)
 salto, (neki-), go ombaül reātamadok), stimo,
 (in- reaktöm), surgo, (fel-), susurro,
 tabesco, tego, tendo, (neki-³, irányom)
 teuto, (neki-), tero, teso, tingo, tono,
 torqueo, trico, traho, trudo, tuor,
 torqueo, trico, traho, trudo, tuor,
 (reā-), tuoresco, (neki-), vado, (reā-)
 veho, (be- is neki-^{szól} megkadam), venio, (reā-
 megtalálom), verto, (meg-), vestigo, (reā-
 veterasco, (neki-), vigilo, (reā-), volo.
 F. A' következők közül megvan a laudat.

incito	örvöngöm;	impedio,	akadályozom
incendo,	meggyújtom,	impertior,	tévesztetem
indico,	reámutatok,	impetro,	megnyerem
indico,	ki mondok,	imprecor,	átkozom
	reáparancsolok,		(reā könyörgök)
induo,	felöltöztetem,	imploro,	védelem neki
inficio,	bémozdítom,	impugno,	haddal meg-
	békenem,		kadam.
informo,	invelek,	imputo,	reávelek,
	alakítom		neki tulajdon-
	tanítom,		kon, hibáztatom,
ingero,	béztömöm,	irrogo,	reávetem.
illicio,	kegyetelen,	invideo,	irigylem
illudo,	játszódttatom,	invoco,	segédül hívom.
	csúfolom,		

Jgyr. Intro, isasontó és selembe használni
 latit. p. o. ereket: duco, eo, mitto, cumpro,
 spacio, voco.

Præbeo, (habeo) nyttom, adom.
 præcano, } elöre monom, jös lot.
 præcanto, }
 præcipio (capio) parancsot, elörebom.
 præcipito, (ceps) elöre buktatom.
 præfero, elöb belsü"löm
 præsumo, elöre völem, feltesen, gyanítom.
 prævesto, megelö"röm.

9) Sub prepositionis est egeren hū
lombore a sub plär agtol. Itt fölbnyire
ala, alatt, alatt ^{alatt} omban, ^{alig} brokhal feje
szék ki. C, f, G, m, p is néha 7 betű
előtt a' t átváltorik az utánatöveskerőbe.

(F) Pro hoc külső megismerésük.
Profano (canum) megismerésük.
Prosum (sum) használok.
Profligo, elővigyázom, földkörüverem.
Prohibeo (habeo) megtiltom.
Promulgo, kihirdetem.
Promo, elővigyázom.
Prorogo, elhalasztom.
Proscribo, száműzöm.
Prospero, Boldogulok.

Subra példák:

ago, aro, do, duco (sub- alattomban
elvezem), eo, jaceo, jacio, jungo, lego,
(alólrol felredem, alattomban elvezem), tabesco,
(alólrol emelem), lino, luo, mergo, minis-
tro, (alólrolgáztatom, odanyújtom), mitto,
moveo, (alattomban el-), necto, nitor, noto,
oleo, (alig-), repo, rege, (alólrol felesleg-
revisitem, felállítom), rapio, (alattomban-)
subrus, (alólrol-), scribo, sequor, (sub-
nyomban-), sedeo, (sub-; alárálltok), si-
gno, ~~sino~~, stringo, (alólrol fel-), struo,
tatio, (alólrol fel-), salto, sum, (alatt-)
tecto, (körbe-), subtraho (alattomban el-)
veho, veni.

Cedo, cado (elav. gy. társaság, alólrol
nyújtom, felgyújtom), cado, cado, cin-
go, (sub- alólrol övedrem; felövedrem).

~~Alto~~, cresco, (alaja-, helyőbe-), cumb-
farcio, facere (helyőbe-), figo, (alaja-),
odio, flo, (fel-), frango, fu-
gio, (el-), fundo, (körbe-), pono,
(fel-), porto, (el-), premo, fel-
elsojtom); capio (sus- felfogom), cito,
(sus- felingerlem), pando, (sus- do, fel-
fűggeszem), teneo, (sus- feuntartom).

Et következők külső megismerés-
lük:

subrogo, helyőbeállítom.
subsisto, megálltok.
substo, megvagyok.
subvenio } segédülmegyek.
succurre }
succino, (cano) beleénekel,
utána énekel.

suffercio, (farcio) telitömöm.
suffero, eltűröm.

suffoco, megnyitatom.

suggere, alaja csuttatom.
alattomban övőzöm.

suppedito, keréker felgáztatom.

supplanto, kaszátveszt,
alavarnak átol.

suppleo, kiegészítek.

suppolico, eszedezem,

suppono, feltetem,

suppure, évezem, gőgötől tisztulok.

suspecto, gyanakodom, alattomban nézek.

Segyres; Subter is haszn.
hasonlóan használatos.
hasonlóan használatos - daco, (daco)
- daco, (daco) - seco, alattomban.

i) Ad propositio a' verbum
hasáraslan, értelmeztek egy bizonyos
tárgyra irányozva. Mikor lehet hora-
v. reá' előragokkal szerűk - ki; máha
csak meg-gel. It' d betű d, f, v,
és me on előtt éppen megmarad, gm
előtt kivétel, a' többi betűk előtt me-
dig) ^{szóköz} ~~szóköz~~ átváltozik, de a' szokás
nemelylet előtt megkagyni parancsok.
aquo, (^{hora} ~~ostentatio~~ -), amo, (meg-), aperio,
(meg-), augeo, (meg-) cedo, (hora-), celerio,
cendo (ⁱclavult; meg-), censeo, (hora-), capto,
(el-); cado, (meg-), caedo, (meg-), cingo,
(meti- , reá-), cileo, (ide-), capio, (el-), clamo,
(hora-), clino, (hora-), colo, (mellette-), com-
modo, (hora-), credo, (reábitum), creasco, (meg)
cubo (mellette-), cumbo (hora-), curro,
(meg, fel-) curro, (reá-), curro, (da-), casso
(ohorom, vádlom), dico, (reá- , reáhagynom,

nekíadom), do, (hora-) duco, (oda-) edo, (belá-
 harapok, ennikerdem), eo, (hora-) fari, (hora-)
 fácio, (naki-, illetem, érseklem); affecto, vala-
 mire erósen igyekszem), fero, (oda-, ide-),
 fingo, (hora-), firmo, (reá-), fligo, (hora-)
 fluo, (hora-) flo, (reá-) flea (együtt-) fundo,
 garris, (h) gaudeo, (egy) gemo, gero, (fel, óra, da-
 glutino, (h), grave (m), grádior, (reá-, meg-
 timadom), grego, (h), haereo, (r, h), hábeo, (ad-
 hora'alkalmazom), hortor (r), jácio, (h), jingo,
 (h), juro (r), juro (m, r), labor, (oda-) latro,
 (r, h), lego, (h), levo, (meg, fel), lácio (elavult) alli-
 cio alogatom, láedo, (hora'csapom), ligo, (h)
 lino, (r), loquor (h), ludo (együtt-), luo (h),
 metior (h), ministro, miror, misceo (h), mitto,
 (h), moneo, (m) moveo (h), mugio, (r), mutilo,
 nascor v. (g) nascor, (h), no, (oda-) nato, (oda-),
 navigo, (o), necto (h), nitor (h), nosco v. (g) nosco,
 (m), noto, (h, m) numero (h), nuntio (m), nuo
 (r) oleo (m) (adoleo pereszek), adolesco
 (felserdülök), opoto (magambor. veszem), oro, (ima-
 dom), orior (nekikerdek), orno (fel-), pareo,
 (appareo, megjelenem), paro, (m, h), pendo, (h)
 pendo, (h), pello, (ore (elavult. ad-
 odahívom, hora'olok), pello, ére (oda-), peto,
 (reá'vizgom), plico, (reá'alkalmazom, hora-), pono
 (h), porto (oda), precor, (h), prehendo, (m)
 pto, (h), probó, & propinquus (h), rado (m)

remigo, (oda-), crepo, (o), video, (r), rapio
(m, h.), ~~crepo~~, vando, (f), ~~creo~~ scribo, (h),
sequor, (ad- becéren), vero (vi), (h), seruo,
o, (r), seruo, (r), viceo, (r), video, (h),
signo, (h), similo, (horábasolva terren),
vito (h), specio, (r), spergo, (r), ~~sporo~~,
na vália, (h), spiro, (r), sto, (mellese),
strepo, (h), stringo, (r), struo, (h), sum, (j),
suesco, (h) susfacio, (h), sumo, (f, h), sur-
go (f), tendo, (h, figyelmerek) teneo
(m), tero (h), testor (h), texo (h), teneo
(h, illetem), ~~tango~~ tango, (h), tollo (f),
tondeo, (m), ~~toro~~ traho, (h), tracto,
(m), tribuo, (meki-), veho, venio, (o)
verto, (h), vigoilo, (mellese), umbro, (m)
voco, (o), ~~vol~~ volo, (o), volvo (oda).

Külön megjegyzendők:

adrogo, jogtulajdoni, assentior megjegyzem benne.
adscio, (horábasolva) adsero, ui, erotitem.
adscisco, magamhoz veszem adspemior megjegyzem
asector, horábasolva. Adversor ellenkezem benne.

h) ~~capio~~ Ante art seri: elöl, előre,
elébe.

Capio, (elére-), cedo, cello, (felülmélom)
dico, ago, eo, fero, gradior, pono, sto,
venio, volo, verto; antecapio helyet

mondják ezt is: Anticipo, ei antesto
helyett antisto.

h) Circum angyi mint: körül.

ago, (keringetem), caedo, claudo, colo,
do, (körülveszem), duco, eo, fluo, fodio,
fundo, gemo, gesto, gradior, jacio,
lino, luo, mitto, muno, navigo,
plector (depon.), rodo, scribo, (hátsó
rabot), seco, sedeo, sepió, sideo, (kör-
ül-telepedem), sisto, sono, specio, sto,
strepo, struo, tendo, tego, tondeo,
vago, vallo, veho, vecto, venio, verso,
volo, volito, volvo, voluto.

Figye. Circumire helyett Circuire is
mondatik.

m) Inter többször e' szóval tetethet-
tik: ki: körbe.

Cedo, caedo, cado, claudo, ceno, capio,
curro, dico, (tiltom), fari, fundo, jacio,
junge, labor, limo, luceo, mino, mitto,
nascor, necto, nosco, muntio, ~~quale~~,
pono, ~~prango~~, rumpo, sciindo, scribo,
sero, (vi), sero, (ui) sisto, strepo, vello,
venio, verso, viso, volo.

intereo, elveszek; interficio (facio), interino
(emo), inter neco, megölöm; interluco, are, ritki-
tom (körbe vitégavágót csinál); interpello, körbe-
szólok; intelligo, (lego) értem; interpole, körbe-
szólok.

statom; + interpretor, Solmáclom, magy.
statom. + szemből, elmentem.

n) Ob prepositional a' verbis mot. h. r.
ragasza némi, szembe menő, szelone van.
de igen gyakran csak erőn a' verbum
értelmez. c., f., g. is p. előt emelkedik
átváltorik; igen ritkán v. vel toldatik.
ambulo, armo, (valaki ellen), arop, arresco,
caceo, callesco, cedo, (sz.), cado, caedo,
cano, (sz.), cumbo, curro (sz.), dormisco,
duro, duresco, edo, obco, (sz.), equito,
erro, fero, (sz.), facio, (valaki ellen),
sz.; is ata ujába állot, akadályozom), firmit,
fuso, fulgeo, (sz.), fundo, fusco, gannio, (sz.),
haereo, jaceo, (sz.), jacio, (sz.), irascor, jurgo,
latro, digo, limo, linio, lateo, (inchoo),
loco (ob. bétkedem), loquor (ellent.), luctor
(e.), ludo, molior, (sz.), murmuro, (ellent.)
mutesco, nascor, nitor, (e.), nubilo,
montio, oleo, orior, pallresco, peto, (sz.)
pignoro, pilo, (döngölöm), pleo, ploro,
pono, præmo, probro, prugno (e.),
repro, (oda.), quo, satureo, secundo,
sepio, sequor, (engedelmeskedem), vero
(lakatolom), verro (szemmel), vedo,
(sz.), (magyarallom), vigno, visto (e.), vito
(halálo), sorbeo, sto, (e.), strepo, (e.),
stringo, struo, stuprefacio, stupreo,
stu

stupesco, sum (e.), suo, tego, tem,
pero, tendo, (kléber), ostendo, osendo,
mutatom, tero, testor, texo, taneo
(el-ingerem), tango, torpedeo, torqueo,
tracto, trudere, (ob. o. obs.) (szembe),
tolmi, reātolmi), tunco, tueor, tundo,
turbo, turgesco, turo vallo, venio, (sz.)
versor, verto (sz.), vigilo, umbro,
volvo, uro.

Nülön megjegyzendők:

Occulo, zelrejekem.

Occulto,

occipio, (capio) elkeredem.

occupo, elfoglalom.

obdo, betűzöm, betömöm.

obduco, bévonnom,
béborítom.

obedio, engedelmeskedem.

offendo, megbántom.

offoco, meggyújtom.

obido, hora' csapom,
bétoroklom.

obliquo, elfacsarom.

oblitero, eltörölöm.

obliviscor, elfelejtem.

obrogo, ellenesallok,
ellenesberellek.

obscuro, elhomálygítom.

obsecro, igen kérem,
beszerelem.

obturo, betömöm.

obduco, bévonnom,
béborítom.

obedio, engedelmeskedem.

offendo, megbántom.

offoco, meggyújtom.

O) Per prepositio vagy csak erőn
viti a' szó értelmét, vagy ezzel: at, pe,
per terti hi. Az előbb esetben a' szókat
meg, el, be, örre, fel, hátr elő magok
harmaltatnak helyette magyarul.
acesco, (e.), ago, (m.) (megkezdtem), agito,
(m.)

(m), ero, callesco, censeo, cædo, cā-
 gio, ~~eff~~ cico, (f), edo, (k), coquo,
 crebresco, (m), crepa, curro, quatio
 (cuto), divco, (m, at-), doceo, doleo (m)
 domo, (m), dormisco, duco, edo, (m),
 equito, erro, fero, (e), ~~ficio~~ flo, fluo,
 foro, fodio, frico, (eräin-), fringo,
 fruor, fugio, fungor, fundo, (l), gan-
 deo, (eröven-), horresco, ~~tema~~, labor,
 lego, lino, (m, b), luceo, maneo, (m),
 mano, meo, metior, misceo, (ö), mit-
 to, moveo, (m), malceo, (m), munio (m)
 muto, (m), nego, (e), nocto, notesco,
 (k), oro, paco, (m), pello, (e), pendo,
 (m), ^epārior, (ek), pluit, populo, por-
 to, ⁱprimo, purgo, (m), quæro, repo,
 rampo, valuto, veindo, scribo, (m),
 scrutor, seco, ~~scro~~ visto, (m), solvo,
 (f, m), sono, ⁱspecio, sto, (m), strepo,
 stringo, ~~ff~~ (f, m), ~~madra~~ salto,
 tædet, (eröven), tego, (b), tendo, (k), ten-
 to, (m), tergeo, (m), terreo, (m), texo,
 timesco, (m), tracto, (m, at-), traho, (e)
 turbo, turbo, (f), vado, (m, at-), vago,
 vasto

vasto, (e), veho, vello, (ö), venio, (at-
 megerkerem), venor, verro, vestigo, (k),
 video, vigeo, (eröven-), vigilo, vinco,
 (m), vivo, ungo, (m), volo, volito,
 volvo, vorgeo, (nagyon-), uro, vulgo,
 (u). #

p) Post aut terri: hätul, v. utari.
 Habeo, fero, pono, puto, scribo, venio.

q) Præter irtelme: mellette el-
 ago, curro, duco, eo, fero, fluo, grā-
 dior, labor, mitto, navigo, veho, verro,
 volo.

Külön tanulandók:

peragro, összejáran	pergo, onyegk
peregrino, utazom.	perhibeo, állítom.
percello, arathajtom.	perichito, kotzharítatom.
percipio, felfogom.	perimo, megölöm.
percontor, tudakozodom.	pellicio, csalogatom.
perdo, elveszem.	persequor, üldözöm.
perduro, kiállom.	persevero, állhatatom.
perduro, kitartom.	van megmaradok,
perennio, évelek.	persuadeo, ráveszem.
pereo, elveszek.	pertineo, tartokom,
perficio, végrehajtom.	átérek.
fohelyesitem.	

8) Trans, annyi ter mint: át. át
~~ab eo, adigo, dea~~
~~ar utrobique~~ ar s. himarad; néha ar in is.
~~ar utrobique~~ ar * jegy:
 ab eo, adigo, ago, (athajtan; árdósn; végrehaj-
 tan), *do, *duco, eo, curro, figo, figuro,
 fluo, fodio, formo, fredo, fugio, fundo,
 gradior, jacio, (circu atmenyek), meo, mi-
 gro, mitto, moveo, muto, *no, *nato, pono,
 porta, scando, scindo, scribo, salio,
 salto, veho, verbero, verto, volo (are).

28. Összetett Substantivum kever-
 ven a latin nyelvben; a gyakkorban elő-
 fordulókat a következők:

a) Substantivum ex Substantivum.

agricola, földműv.
 morticola, hegylakó.
 artifex, mesterszem-
 opifex,
 artificium, mesterseg.
 opificium, kézmű.
 causicus, ügyvéd.
 fuorambulus, kötelejáró.
 noctambulo, éjjeljáró.
 parricida, rokongyilkos.
 parricidium, rokongyil-
 koság.
 stillicidium, csepphullás.

naufragium, hajótörés.
 rupicapra, vadkecske,
 szirtikecske.
 stipendium, soldfizesi.
 fidicen, hegedűs.
 cornicen, kürtös.
 tubicen, trombitás.
 tibicen, szpos.
 aqueductus, vízcator-
 na.
 munificentia, ajándék-
 koság.

b) Adjectivum ex Substantivum.

Alienigena, idegen születésű, Paniloquentia, hüberebő.
 nubigena, fellegrünlőtt, veriloquium, igazságtalan.
 magnanimitas, nagylelkűség, verivolum, igazmondás.

c) Adverbium ex Substantivum.

benedictio, áldás, maledictio, átok.
 benefactor, jótévő, malefactor, gonosztevő.
 beneficentia, jótét, maleficentia, gonosztevő.
 benevolentia, jóakarat, malevolentia, rosszakarát.

d) Crimen ex Substantivum.

duumvir, két-	biduum	két nap.
triumvir, három-	triduum	három nap.
decemvir, tíz-	quatrimum	négy nap.
centumvir, száz-	biennium.	két év.
személyből álló	triennum.	3 év.
tanács, v. törvényszék.	quadriennium.	4 év.
	quinquennium.	5 év.
	decennium.	10 év.
	millemium.	1000 év.

e) Prepositio ex Substantivum.

Pronomen, előnév,	pronomen, unoka-né.
Pronomen, név helyettes,	pronomen,
Propontis, előtenger,	abnepos,
	proconsul, helyettes- Consul.
	propraetor, helyettes praetor.

Az a prepositioval egybeeső verbumok,
 bol származtatott substantivumok nem
 tartoznak ide.

26. Övretett adjectivumok.

a) Substantivum és adjectivum.

armiger, fegyverviselő	ignivomus, tűzokádó.
belliger, hadviselő.	montivagus, hegyentető.
aquilifer, sas hordó,	morigerus, sófogaadó.
frugifer, gyümölcs hordó.	nimbifer, vihar hordó.
gabona termő.	virgatus, tojás tojó.
capripes, kecskelábú.	particeps, résztvevő.
carnivorus, húsevő.	umbrifer, árnyék hordó.

b) Adjectivum és adjectivum.

magnanimus, nagylelkű.	mollipes, lágy lábú.
magnificus, nagyraes.	multiloquus, sokbeszédű.
grandaevus, nagykorú.	multimodus, sokmodorú.
misericors, könyörülő szívű.	

c) Adverbium és adjectivum.

beneficus, jótévő.	maledicus, ságalmazo.
maleficus, gonosztévő.	retrogradus, hátra me-
benefolus, jóskorú,	no, - lépő.
malevolus, rosszakorú,	

d) Eam és adjectivum.

unanimis, egyvonal.	videns, látó.	ket fogu, 2 fogu.
uniformis, egyalakú.	viduus } ket } napsz.	
biformis, kétalakú.	tri- } harom } nap.	
	etc.	
uni- } coronis, egy- } tridus, 3 koronás.	bi- } ket } nap.	
bi- } coronis, két- } tridus, 3 koronás.	tri- } harom } nap.	
tri- } coronis, három- } tridus, 3 koronás.	quadri- } négy- } nap.	
	quingu- } öt- } nap.	
	etc.	
uni- } manus, egy- } biceps, 2 kezű.	tri- } ket- } kéz.	
bi- } manus, két- } tri- } harom } kéz.	etc.	
centi- } manus, száz- } tri- } harom } kéz.		

bi- } solius, két- } levél.	semianimus, fél holt,
tri- } solius, három- } levél.	doctus, tudos,
etc.	deus, isten,
	fer, vad.

e) Prepositio és adverbium.

declivis, lejtős,	praeceps, hanyatt hordó.
condensus, össztömör,	praeceps, korán érő,
proclivis, hajlando,	oblongus, hosszúkás.
assimilis, hasonlatos,	obnoxius, ártalmas.
absonus, félrehangos,	pereunus, évelő.
exsanguis, vérengző,	exanimis, léletsele.

27. Övretett Pronomenek.

aliquis, valaki,	valami.
quidam, valaki,	valami.
quilibet, akárki, kiti,	mindenki,
quisvis, akárki, kiti,	mindenki,
quisquam, valaki,	valami.
unusquisque, akárki,	
unusquisque, mindenki.	
quotus quisque, akármennyit,	akárhányadik.
alteruter, valaonmennyit.	
quisnam? Ugyanmennyit.	
isthic, istic, emet itt.	
hicce, emet.	

28. Övretett Adverbiumok.

a) Substantivumokkal.

magnopere, nagyon,	tantopere, annyira,
quantopere, mennyire,	quemodo, minődon,
quodammodo, ki valaminődon,	summo,
pere, feltehető,	quemadmodum, valamin,
admodum, erősen,	quamobrem, miért,
	quare,

quare, miert, quotidie, minden nap, post
die, ma'nap, hodie, (hodie) ma, propo-
die, harmadnap, prope diem, közelebből,
obviam, trembe, quotannis, minden éven,
nudius tertius, tegnapelőtt, (nunc dico
tertius), nudius quartus etc., illico, min-
djárt helybe (illo loco, in loco).

b) Adjectivumokkal.

Pauliper, kevésideig, tantisper, valamicste-
ig, parumper, kissé, quantisper, bármennyig,
aliquantisper, valamicsteig, Utpote, ugyan-
denuo, újralag, nimium, sedmi illic.

c) Adverbiumok Pronomeneikkel.

Actenus, eddigelé, cātenus, addigelé, quā-
tenus, a' mennyiben, aliquam diu, valamennyig,
alicubi, valahol, alibi, másutt, alicunde,
valahonnan, ibidem, epenott, indideon, epe-
onnan, eödem, éppen oda, quocunque, med-
dig, eocunque, addig, quoad, a' mennyiben,
quocirca, a' miert, quocunque, akarthon-
nan, interea, aronközben; praeterea,
aronkívül, propterea, azért, azért.

d) Adverbiumokkal

jamdudum, már régen, tantummodo, csak,
hogy, quōquō, akárhova, quāquā, kegyan
ut veri), undeunde, valahonnan, usquequa-
que, mindenmodon, alibi, másutt, alicubi,
valahol, nullibi, sehol, nunquam, sehol,
nunquam, (non ei unquam) soha.

2) Conjunctionokkal.

Cum maxime epewéggel, tūm maxime,
epenakkor, actutum, rögtön, praeter-
quam, kivéve, hogy, ceteroqui v. cetero,
quin, egyébarant, nequicquam, hiába.

f) Prepositiokkal.

Inprimis, kívált, protinus, legott,
extrinsecus, kívülről, intrinsecus, belől,
röl, insuper, aronfelül, adeo, elannyira,
perinde, éppen úgy, proinde, ^{hasonlóan} annak-
kért, deinde, és eandem, aratan, sub-
inde, emindjárt arutan, tüstént, subito,
egyszerre, praestem ei praecipue, kívált.

g) Verbumokkal.

Forsit (fors ei sit), v. forsitan, forsan,
fortasse, fortassis, talán, scilicet, tud-
ni illik, videlicet, t. i., duntaxat, csak,
ubivis, ubilibet, mindenütt, undevis, unde-
libet, mindenmünne, quōvis, quolibet,
mindenüvő, quāvis, quālibet, akármeddig,
felé.

h) Pronomenekből

i) Környezetű adverbiumok.

hic	hic	itē	hinc	innen	huc	idele.
ille	illic	ott	illinc	onnan	illuc	oda.
iste	istic	istinc			istuc	

29. Összetett Conjunctionok.

a) Substantivumokkal.

Dummodo, csakhogy, dummodo ne, csakhogy ne, nihilominus, ~~in~~ nihilominus, nihilominus, mindazáltal.

b) Adjectivumokkal.

Verumtamen, mindazáltal, enimvero, mertugyan is, verumenimvero, ugyanaz.

c) Pronomeneikkel.

quin, ~~hogy ne~~ quominus, hogy ne, ideo, azért, itidem, megint, szintúgy, quoque, is.

d) Conjunctionokkal.

neque, sem, tamquam, mint, quasi, mint, sicut, valamint, velut, valamint, atque, és, etsi, ~~ambar~~, tametsi, jellehet, etiam, is, Etiam si, haecint, quamquam, noha, itaque, tehát, attamen, mindelegáltal, nisi, hanemha, ha csak — nem, numne, utrumne, an ne, vajjon? nonne? neu-e?

e) Adverbiumokkal.

Siquidem, holott, quandoquidem, mivel, hogy, midőnpedig, priusquam, mielőtt, simulac, simulacque, mikélyt.

f) Prepositionokkal.

Proinde, azért, postquam, miután, antequam, mielőtt, prout, akor képest, praequam, aronkiül, prout, valamins,

denique, végkére, idcirco, annakokért.

30. Verbumokkal.

quamvis, ambar, quantumvis, quantumlibet, bármennyire.

30. It' szót a' következő felekre osztatnak, mellyeket Bevételreinek (Partes orationis) neveznek:

Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Adverbium, Praepositio, Conjunction, Interjectio.

31. It' Nomen, Valami dolognak a' neve, és arról ismerrit, hogy declinálni lehet.

It' a' nomenet kétféleképpen: Substantivumok és adjectivumok.

a) Substantivumok, a' mellyeket ma substantivum lehet mondani és érteni: P. o. Alma, lelkész, férfiség, tűz.

b) Adjectivumok, a' mellyeket alak valami substantivum mellé téve értünk: P. o. nagy alma, magas lelkész, ostoba férfiség, nagy tűz: itt, keret, magas, ostoba, nagy, adjectivumok.

32. It' pronomenek, a' nomenek helyett szolgálhatnak, és onnan kapták a' neve

nevezetők. Pronomen sorfele van, u.

a) Pronomina substantiva; a' mellyek magukban is megérthetők és öre' a' substantivumokhoz hasonlítanak. Ezek ism.

1) Pronomina personalia; (Személyes név helyettesek).

Ego, én (első személyi pronomennak monda

Tu, te, (második személyi pronomennak.)

Ille, illa, illud, 3°. (harmadik személyi).
Is, ea, id

2) Pronomen reflexivum, onellymek.
mindenk. & casusa van, s. u. m.

Gen. Sui. magának, maga?

Dat. Sibi. magának,

Accus. Se. magát,

Ablat. Se. magával.

3) Pronomina relativa; (ismétlők)

Qui, quae, quod. A' ki, a' mi, a' melly

Quicumque, quisque.

4) Pronomina interrogativa, (kérdők)

Quis? Ki. Quid? Eki?

5) Pronomina adjectiva; a' mellyek substantivumok mellé' fűtetnek, mint az adjectivumok. Ide tartoznak:

5) Pronomina identica.

Ipse, ipsa, ipsum, magam, magad, maga.

P. o. Ego ipse, én magam, te ipse, te maga

Ille ipse, ő maga, Ioannes ipse, János maga

8. Pronomina possessiva.

(Virtuális) Eset magyarúl eset
utóragokkal fejezik ki. u. m.

Meus, a. um - am, em, om, öm, m.
aim, uim, im.

liber meus - könyv-em
tabula mea - tabl-am
seammum meum pad-om

Tuus a. um - ad, od, ed, öd, d.
aid, uid, id.

Suus, a. um. a, e, ja, je.
ait, eit, it.

Nostr, a. um - unk, ünk, nk.
aink, eink, ink

Vester, a. um. tok, tek, tök.
- autok, eitek, itok, itok

Jegyzet: A keményes névnevelés genitivus
saját is a főlebbi ragokkal tüntet ki.
Nevezetesen a plurális genitivus:
fok, fok, üt
faut, fait, it.

rex ipse, a király maga, mater ipsa, az
anya maga.
Idem, eadem, idem; ugyanaz.

9. Pronomina demonstrativa; (mutatók).

Hic, haec, hoc; Ez, enek.

Ille, illa, illud; Az, annak.

Iste, ista, istud; Ez, ez.

10. Pron. interrogativa; (kérdők).

Qui? quae? quod? Kicsoda? Melyik?

P. o. Qui homo? Kicsoda ember?

Qua mensa? Melyik asztal?

11. Pron. indefinita; (vegyesek).

alius, alia, aliud; más. ei a' 27. dik
szám alatt.

33. Verbum ollyan szó a' melyet
conjugálni lehet, és jelentésének nézve
háromféle:

1) Ollyanok a' melyek ~~valóban~~ ~~valóban~~ ~~állapottan~~ ~~lételt~~

1) Lételt, mint vagyok, leszek, maradozok.

2) Nem állapottan lételt, mint p. o. ü.
lök, fekszem, állok, felek.

3) Cselekvést jelentenek, de úgy, hogy
accusativus casus nem lehet melléjök mon.
dani, mint p. o. várakozom, verekedem,
képzeltedöm, köborlok, megyek.

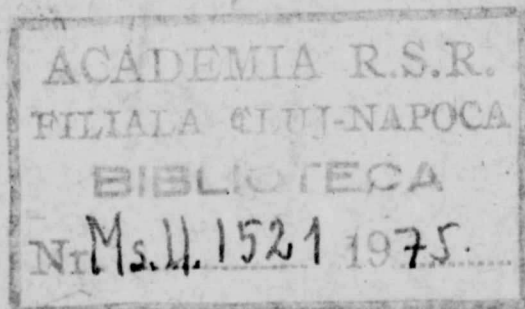
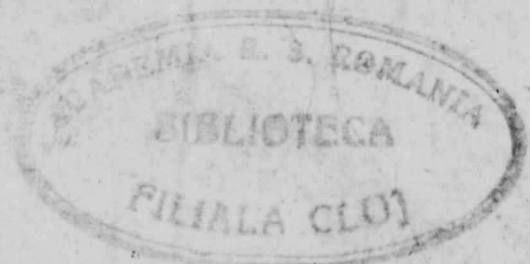
Mind ezek ha o. ban végződnek,
~~neantimata~~ verba neutra, (középigéknek),
ha or. ban, verba deponentia, nevertet.
nek.

37. Præpositiok azok, melyek
^{az} ~~magyar~~ ^{itt} ~~utoljára~~ ^{illeg} utoljára vagy ragok
ban, be, tel, töl, hoz, her és. fejezik.
Az. Præpositioknak azért nevezték,
hogy a latin a már elebe tessz. az
præpositiokat cupa accusativus
vagy ablativus case-okhoz melléklit.
P. o. in domo, a házban; ab homine
az embertől; ad mensam, az asztal
hoz.

38. Conjunctiok vagy kötőszók
az és szók, és mondatokat kötik
össze. Es, hogy, mert és.

39. Interjectiok v. indulatszók
az indulat felkiáltásai; s magukra
mondatot képeznek. Iaj! Ime!
Him! és.

40. Analysis v. Resolutio
grammatica, midőn a tanuló a
latin könyvekben előforduló minden
szókat, a felebbi szamok szerint
megnevezi. Tud.

MS.U.

1 5 2 1

ACADEMIA ROMANA

FILIALA CLUJ

BIBLIOTECA

1998

S F I R S I T

FILM: 1

7 5 9 1 0